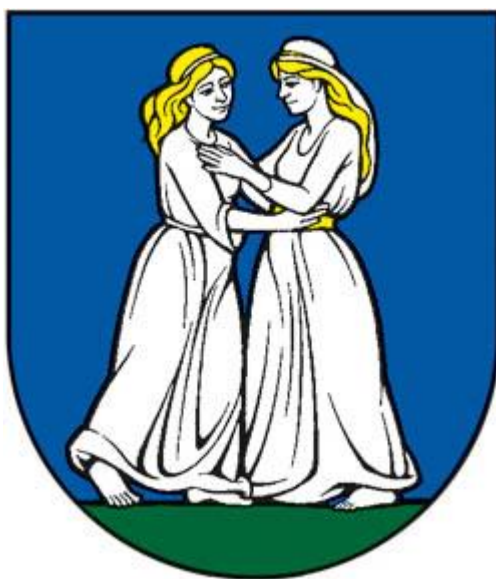

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Haligovce na roky 2023-2030

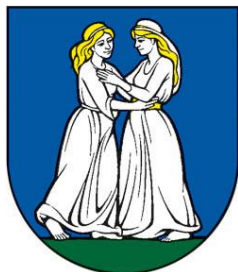
Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Haligovce na roky 2023-2030
Územné vymedzenie:	Obec Haligovce
Územný plán obce schválený (A/N):	Nie
Dátum schválenia PHSR:	08.12.2023, uznesením č. 59/2023
Dátum platnosti:	Od 09.12.2023 do 31.12.2030
Verzia ¹ :	1.0
Publikovaný verejne dňa:	11.12.2023
Vypracoval:	RNDr. Radomír Babiak, PhD., www.dokumentypreobce.sk

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

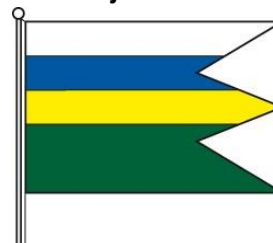

Erb a vlajka obce

Erb obce

vlajka obce

Blazón erbu:

V modrom štíte na zelenej pažiti stojace dve strieborné, k sebe otočené, zlatovlasé, objímajúce sa ženy (Panna Mária a svätá Anna), ľavá so zlatým opaskom a strieborným závojom.

Komentár:

Motív svätíc ikonograficky verne zobrazených podľa odtlačku pečatidla obce z roku 1790.

Základné údaje

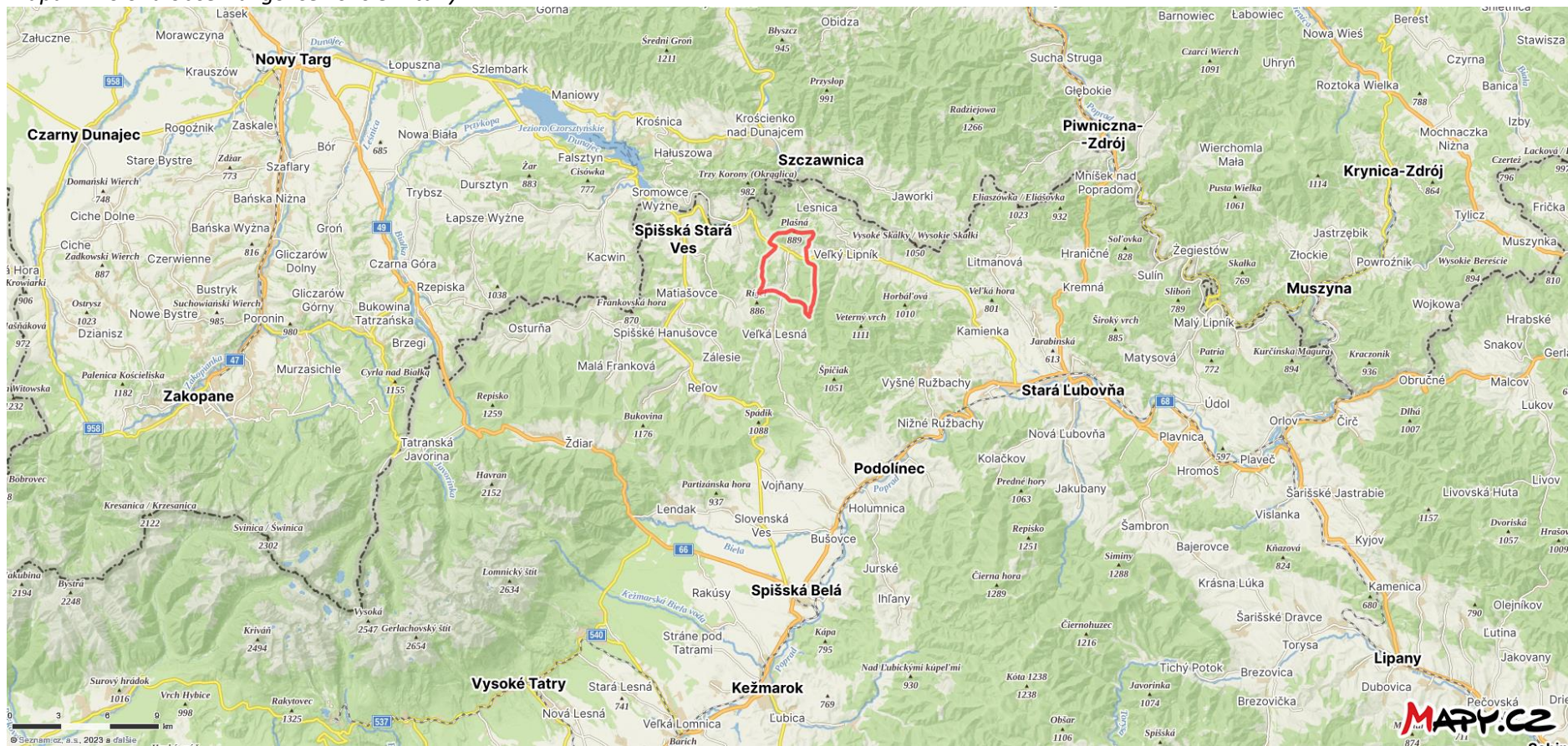
Samosprávny kraj:	Prešovský
Okres:	Stará Ľubovňa
Historický región:	Spiš
Poloha obecného úradu:	49.366512°N, 20.446276°E
Nadm. výška pri obec. úrade:	529 m.n.m.
Rozloha katastra:	1 137 ha k 31.12.2022
Počet obyvateľov:	649 k 31.12.2022
Hustota obyvateľstva:	57 obyv./km ²
PSČ:	065 34
Evidenčné číslo vozidiel:	SL (do 31.12.2022)

Oficiálne kontakty

Adresa:	Obec Haligovce
	Obecný úrad č. 124
	065 34 Haligovce
Web:	www.obechaligovce.sk
Email:	obechaligovce@slnet.sk
Telefón:	052 / 42 83 961
IČO:	00329878

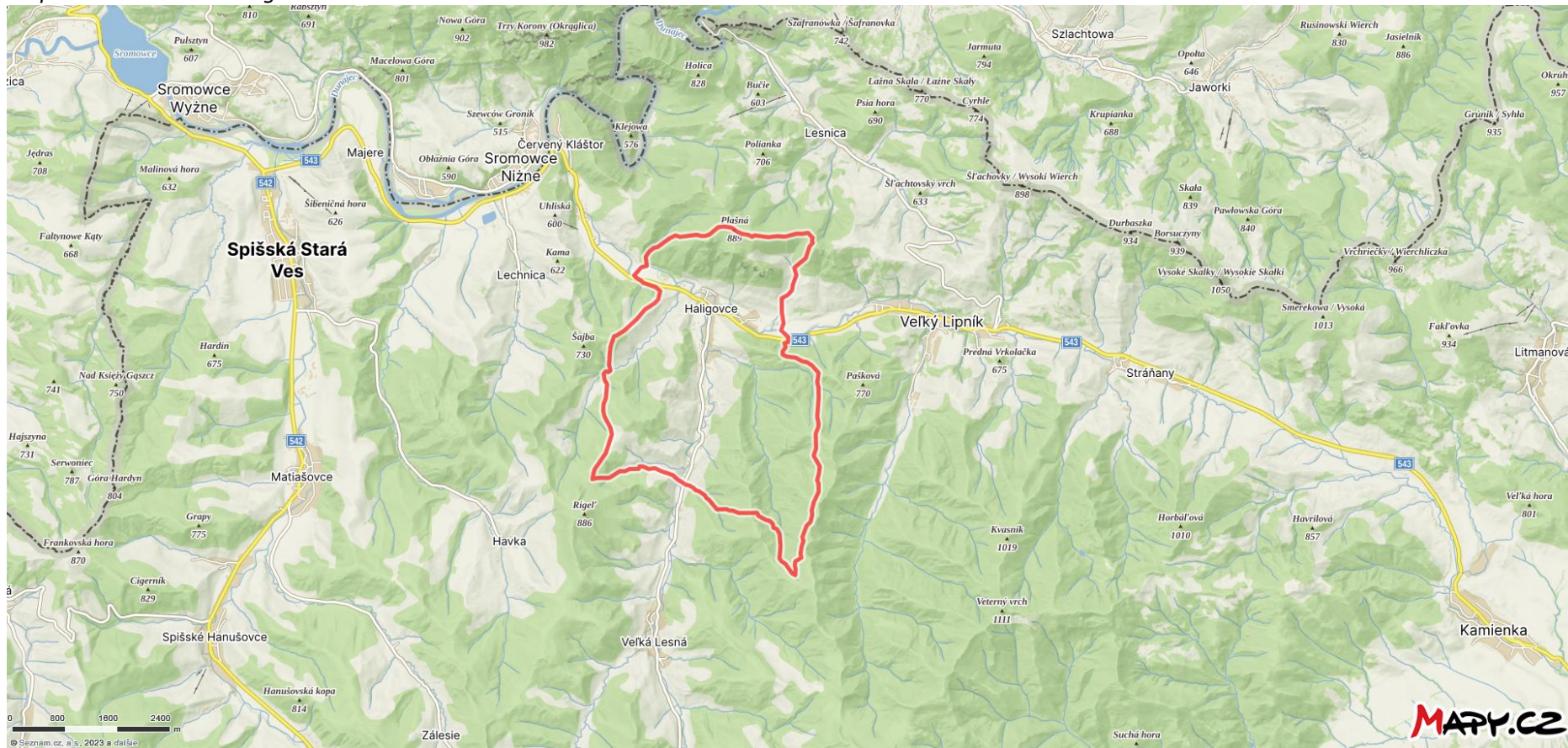
Mapa 1: Poloha obce Haligovce - širšie vzťahy

Zdroj: mapy.cz

Mapa 2: Poloha obce Haligovce voči susediacim obciam

Zdroj: mapy.cz

OBSAH

ÚVOD	7
ZÁMER SPRACOVANIA PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE HALIGOVCE NA ROKY 2023-2030	8
ANALYTICKÁ ČASŤ	11
ZOZNAM ANALYZOVANÝCH VÝCHODISKOVÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV A DÁT	12
A.I ANALÝZA VNÚTORNEHO PROSTREDIA	14
Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery	14
Kvalita životného prostredia	14
Ochrana prírody a krajiny.....	14
Ochrana pred povodňami	15
Odpadové hospodárstvo	15
Obyvateľstvo	15
Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva	15
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku	18
Národnostná, konfesionálna a vzdelanostná štruktúra	20
Nezamestnanosť	21
Domový a bytový fond	24
Dopravná infraštruktúra	26
Technická infraštruktúra	26
Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby	27
Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport	27
Administratívno-správne služby	28
Bezpečnosť v obci	28
Hospodárske pomery	28
Polohová atraktivita územia	28
Poľnohospodárstvo a priemysel	29
Cestovný ruch	30
Finančné hospodárenie.....	30
A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA.....	32
Štrukturálne fondy v programovom období 2021-2027.....	33
STEEP analýza.....	35
A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA	36
SWOT analýza.....	36
Kľúčové faktory a disparity územia	37
B-STRATEGICKÁ ČASŤ	38
STRATEGICKÁ VÍZIA A HLAVNÝ CIEĽ OBCE	40
STRATÉGIA ROZVOJA	40
C-PROGRAMOVÁ ČASŤ	45

OPATRENIA A PROJEKTOVÉ ZÁMERY PODĽA PRIORITNÝCH OBLASTÍ.....	46
SÚBOR UKAZOVATEĽOV, VÝSLEDKOV A DOPADOV.....	52
D-REALIZAČNÁ ČASŤ.....	55
AKČNÝ PLÁN OBCE	56
ADMINISTRATÍVNE, ORGANIZAČNÉ A INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE PHSR.....	59
STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE.....	59
SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA.....	59
E-FINANČNÁ ČASŤ	61
INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN.....	62
MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA A FINANČNÝ RÁMEC.....	63
SYSTÉM HODNOTENIA A ZARAĐOVANIA PROJEKTOVÝCH ZÁMEROV DO FINANCOVANIA	69
ZÁVER	70
PRÍLOHY	71
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR	72
ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PHSR.....	73
ZOZNAM MÁP, TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A FORMULÁROV	74

Úvod

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Integrálnou súčasťou regionálnej politiky sa stala najmä v súvislosti s rozsiahlou decentralizáciou verejnej správy, ktorá sa na Slovensku uskutočnila po prelome milénia a ktorou na obecné samosprávy prešlo obrovské množstvo kompetencií, zodpovednosti a taktiež financií, predstavujúcich významnú časť verejných financií. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, obce zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv.

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Haligovce na roky 2023-2030“ (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja obce. Je prostriedkom na naplnenie vízie ďalšieho smerovania obce. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja obce v strednodobom horizonte.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnúť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, dopĺňovaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov obce, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Ambíciou dokumentu je podať odpovede na tri základné a najdôležitejšie otázky:

1. Akí sme a kde sa nachádzame?
2. Kam sa chceme dostať?
3. Ako sa tam dostaneme?

Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít obce (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategickej časti sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, definovaných v programovej časti dokumentu.

Pri vypracovaní tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zohľadnili priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ako aj jej vízia regionálneho rozvoja na Slovensku: Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých jeho obyvateľov. V záujme naplnenia dlhodobej vízie regionálneho rozvoja SR zameranej na rozvoj obcí, miest a regiónov, na zvyšovanie ich výkonnostného potenciálu a konkurencieschopnosti Národná stratégia regionálneho rozvoja SR stanovuje strategický cieľ: Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja.

Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Haligovce na roky 2023-2030

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Haligovce na roky 2023-2030
Forma spracovania	<p>Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Haligovce na roky 2023-2030 (ďalej len „PHSR 2023-2030“) bude spracovaný podľa aktuálneho znenia zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.</p> <p>Spracovanie dokumentu bude rešpektovať princíp partnerstva. Vykonané bude participatívnym spôsobom so zapojením zamestnancov obecného úradu, poslancov OcZ, širokej verejnosti a externých odborníkov.</p> <p>PHSR bude vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými tak v Národnej stratégii regionálneho rozvoja, ako aj v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.</p>
Riadenie procesu spracovania	<p>Za riadenie procesu spracovania zodpovedá riadiaci tím zložený zo zástupcov obce a zhotoviteľa. Členmi riadiaceho tímu sú:</p> <p>Za obec: <u>Koordinátor riadiaceho tímu</u> Monika Bjalončíková – starostka obce</p> <p>Za zhotoviteľa: <u>Člen riadiaceho tímu</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD. – externý odborník</p> <p>Riadiaci tím zodpovedá za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - celkovú koordináciu spracovania PHSR 2023-2030, - zostavenie Zámeru spracovania PHSR, - spracovanie analýzy vnútorného a vonkajšieho prostredia, - spracovanie východísk pre strategickú časť, - vypracovanie strategickej vízie, - vypracovanie sumárneho návrhu aktivít a projektov ako východisko pre Akčný plán, - stanovenie termínov realizácie aktivít, projektov (roky) a odhad ich financovania (výška a zdroje financovania), - spracovanie akčného plánu na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky, - vytvorenie systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR, - spracovanie finančnej časti vo forme Finančného rámca pre realizáciu PHSR, - finalizáciu dokumentu a jeho predloženie zastupiteľstvu na schválenie.
Obdobie spracovania	August - september 2023
Financovanie spracovania	Z rozpočtu obce.

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR (2023)												
Mesiac	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod								X				
Analytická časť								X				
Strategická časť								X				
Programová časť								X				
Realizačná časť								X	X			
Finančná časť									X			
Záver									X			

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu

Úvod

táto časť zahŕňa:

- stručný popis kontextu vzniku a chronológie prípravy PHSR,
- stručné zhrnutie východiskových koncepcných dokumentov, týkajúcich sa vymedzeného územia,
- zámer spracovania PHSR.

Analytická časť

táto časť zahŕňa:

- kompletnú analýzu vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát podľa jednotlivých oblastí vrátane finančnej a hospodárskej situácie,
- analýzu silných a slabých stránok územia,
- identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia (výber hlavných faktorov),
- analýzu príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia (posúdenie hlavných faktorov z hľadiska príležitostí a ohrození),
- SWOT analýzu (súhrnná tabuľka),
- analýzu možných rizík a hrozieb, identifikáciu kritických oblastí rozvoja,
- identifikáciu východísk a možných riešení.

Strategická časť

táto časť zahŕňa:

- víziu územia,
- formuláciu a návrh stratégie,
- výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách – oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna, environmentálna).

Programová časť

táto časť zahŕňa:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Realizačná časť

táto časť zahŕňa:

- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR, spôsob komunikácie, kooperácie a koordinácie,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- systém monitorovania a hodnotenia,
- akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky – vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.

Finančná časť

táto časť zahŕňa:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Záver

táto časť zahŕňa:

- informáciu o schválení a zverejnení PHSR.

Prílohy

táto časť zahŕňa:

- Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR (východiskové strategické a koncepčné dokumenty, súvisiaca legislatíva),
- Zoznam skratiek použitých v PHSR.

Analytická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce. Sú v nej prezentované odhady budúceho vývoja obce, ako aj možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia.

Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Haligovce na roky 2023-2030 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Povodňová dokumentácia obce	priebežne	lokálna	Obecný úrad Haligovce
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021-2030	2021-2030	regionálna	http://po-kraj.sk
Územný plán veľkého územného celku Prešovského kraja	priebežne	regionálna	http://po-kraj.sk
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	do 2030	národná	www.mirri.gov.sk
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.mindop.sk
Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030	do 2030	národná	www.minv.sk
Partnerská dohoda 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Operačný program Slovensko 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Agenda 2030	do 2030	nadnárodná	www.mirri.gov.sk

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Okrem rôznych koncepčných dokumentov bolo pri spracovaní dokumentu použité aj veľké množstvo dát rôzneho charakteru. Ich prehľad zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát

Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát		
Oblasť dát/téma	Zdroj údajov	Webová stránka
Obyvateľstvo	Obec Haligovce Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.obechaligovce.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.upsvar.sk www.scitanie.sk
Bývanie	Obec Haligovce Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.obechaligovce.sk www.scitanie.sk
Hospodárstvo	Obec Haligovce Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Obchodný register Živnostenský register	www.obechaligovce.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.orsr.sk www.zrsr.sk
Školstvo a vzdelávanie	Obec Haligovce Centrum vedecko-technických informácií	www.obechaligovce.sk www.cvtisr.sk
Zdravotníctvo	Obec Haligovce	www.obechaligovce.sk
Sociálna sféra	Obec Haligovce Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	www.obechaligovce.sk www.upsvar.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

A.I Analýza vnútorného prostredia

Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery

Obec Haligovce leží v Prešovskom kraji, v okrese Stará Ľubovňa. Jej katastrálne územie susedí s katastrálnymi územiami: Lesnica, Haligovce, Veľká Lesná a Lechnica.

Keďže kataster Haligoviec leží aj v Spišskej Magure aj v Pieninách, z tohto dôvodu je geologická stavba územia pomerne pestrá. Južná, väčšia časť katastra (ležiaca v Spišskej Magure) je tvorená vnútrokarpatským paleogénom (ide o flyš, reprezentovaný najmä hutnianskym a zubereckým súvrstvím). Najsevernejšia časť katastra, v ktorej sa nachádza bradlové pásmo s Pieninami, je tvorená najmä vápencami. Krajinnú dominantu tvoria Haligovské skaly.

Z hľadiska geomorfologického členenia patrí katastrálne územie obce do Alpsko-Himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vonkajšie Západné Karpaty a dvoch oblastí: Východné Beskydy (tvoriace severnú časť katastra) a Podhôrno-magurská oblasť (ostatná časť katastra). V oblasti Východných Beskýd sa nachádza celok Pieniny (s rovnomennou geomorfologickou jednotkou). Podhôrno-magurská oblasť je tvorená celkom Spišská Magura, podcelkom Veterný vrch a dvomi geomorfologickými jednotkami: Veterný vrch a Staroveská brázda.

Hydrologicky patrí územie obce do úmoria Baltského mora a do povodia Popradu. Najväčšími tokmi v katastri obce sú Lipník, Hutník, Lorec, Sklaný potok a Lesniansky potok. Jednotlivé toky majú niekoľko ďalších menších bezmenných prítokov. Rieky a potoky na území obce majú snehovo-dažďový režim odtoku, čo znamená, že najvyššiu vodnosť majú v apríli až v júli (s najvyššími prietokmi v máji) a najnižšiu v januári a februári. Kataster obce leží v hydrogeologickom rajóne PQ 141 (Paleogén Spišskej Magury, Ľubovnianskej vrchoviny a SZ časti Spišsko-šarišského medzihoria a Pienin).

Kataster obce patrí do chladnej, veľmi vlhkej klimatickej oblasti, mierne chladného okrsku (C1) s priemernou júlovou teplotou v rozmedzí 12 °C až 16 °C, priemernou januárovou teplotou okolo -6 °C a priemernou ročnou teplotou vzduchu okolo 4 °C. Územie je pomerne bohaté na vlahu, priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje v rozpätí od 700 mm do 900 mm. V januári dosahuje úhrn zrážok okolo 50 mm, v júli 100-110 mm.

Z pôdných typov sa v severnej časti katastra, na území Pienin, nachádzajú najmä rendziny. Ostatnú časť katastra obce zaberajú najmä kambizeme modálne kyslé a kambizeme podzolové.

Z hľadiska fytogeografického členenia patrí kataster obce do bukovej fytogeograficko-vegetačnej zóny. Prirodzenou potenciálnou vegetáciou sú bukové, jedľovo-bukové a podhorské bukové lesy. V stromovej etáži sa v hojnom počte vyskytujú buk lesný, javor horský, smrek obyčajný, jedľa biela, borovica lesná, breza previsnutá, lipa malolistá, lipa veľkolistá a ďalšie. Zoogeografické členenie terestrického biocyklu zaraďuje územie do provincie listnatých lesov. Zo stavovcov sú pre toto územie charakteristické najmä jeleň obyčajný, srnec hôrny, sviňa divá, zajac poľný, vlk obyčajný a líška obyčajná.

Kvalita životného prostredia

Ochrana prírody a krajiny

Z aspektu územnej ochrany prírody leží kataster obce Haligovce v území s 2. a 3. stupňom ochrany prírody a krajiny. Severná časť katastra obce (severne od intravilánu obce) leží v Pieninskom národnom parku, kde platí 3. stupeň územnej ochrany prírody. Južná časť katastra obce (intravilán a časť katastra južne od intravilánu) ležia na území s 2. stupňom ochrany prírody (ochranné pásmo PIENAP-u).

Z hľadiska medzinárodných chránených území, patriacich do siete NATURA 2000, zasahuje do katastra obce Haligovce územie európskeho významu (ÚEV) Pieniny. Nenachádza sa tu žiadne Chránené vtáčie územie.

Podľa Informačného systému environmentálnych záťaží, vedeného Ministerstvom životného prostredia SR, nie sú na území obce Haligovce evidované žiadne environmentálne záťaže.

Ochrana pred povodňami

Z hľadiska manažmentu povodí sa v intraviláne obce žiadne problémové lokality s potenciálom záplav nenachádzajú, v obci sa záplavy (či už z dôvodu výdatnejších, dlhotrvajúcich zrážok alebo z dôvodu prívalových dažďov) prakticky nevyskytujú.

Odpadové hospodárstvo

Systém zberu komunálnych odpadov je v obci nastavený podľa reálnych potrieb obyvateľov a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu je vysoká, za rok 2022 dosiahla 70 %. Obec teda v tomto ukazovateli plní ciele v oblasti nakladania s odpadmi, stanovené pre Slovenskú republiku (dosiahnuť mieru recyklácie na úrovni 60 %).

Na zber zmesového komunálneho odpadu sa používajú KUKA nádoby alebo veľkoobjemové kontajnery (VOK). V obci je zavedený kalendárový systém zberu zmesového odpadu – všetky nádoby na zmesový odpad sa vyvážajú v pravidelných intervaloch. V záujme kvalitnejšieho a efektívnejšieho nakladania s odpadmi v obci by bolo vhodné vybudovať malú kompostáreň (tzv. obecné kompostovisko).

Obyvateľstvo

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Haligovce za posledných 10 rokov. Počet obyvateľov na konci sledovaného obdobia bol rovnaký ako na jeho začiatku (649).

Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

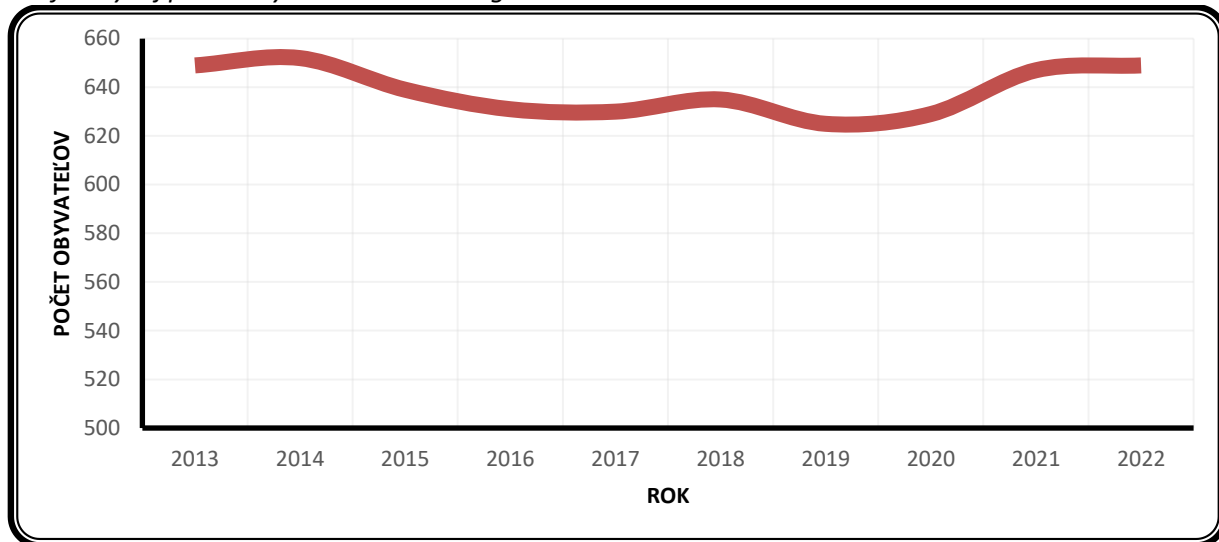
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet obyvateľov (k 31.12.)	649	652	639	631	630	635	625	629	647	649
Živonarodení	4	7	3	7	2	7	8	6	9	15
Zomrelí	9	3	11	3	4	4	12	4	3	7
Bilancia prirodzeného pohybu	-5	4	-8	4	-2	3	-4	2	6	8
Pristáhovaní	3	3	1	0	14	14	3	6	3	7
Vystáhovaní	19	4	6	12	13	12	9	4	12	13
Migračné saldo	-16	-1	-5	-12	1	2	-6	2	-9	-6
Bilancia celkového pohybu	-21	3	-13	-8	-1	5	-10	4	-3	2
Hr.m. živorodenosti (‰)	6,2	10,7	4,7	11,1	3,2	11,0	12,8	9,5	13,9	23,1
Hr.m. úmrtnosti (‰)	13,9	4,6	17,2	4,8	6,3	6,3	19,2	6,4	4,6	10,8
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	-7,7	6,1	-12,5	6,3	-3,2	4,7	-6,4	3,2	9,3	12,3
Hr.m. imigrácie (‰)	4,6	4,6	1,6	0,0	22,2	22,0	4,8	9,5	4,6	10,8
Hr.m. emigrácie (‰)	29,3	6,1	9,4	19,0	20,6	18,9	14,4	6,4	18,5	20,0
Hr.m. migračného salda (‰)	-24,7	-1,5	-7,8	-19,0	1,6	3,1	-9,6	3,2	-13,9	-9,2
Hr.m. celkového prírastku (‰)	-32,4	4,6	-20,3	-12,7	-1,6	7,9	-16,0	6,4	-4,6	3,1

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

Počet obyvateľov obce stagnuje. V podstate možno konštatovať, že v ostatných 10 rokoch len osciluje cca okolo úrovne 640.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Haligovce

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

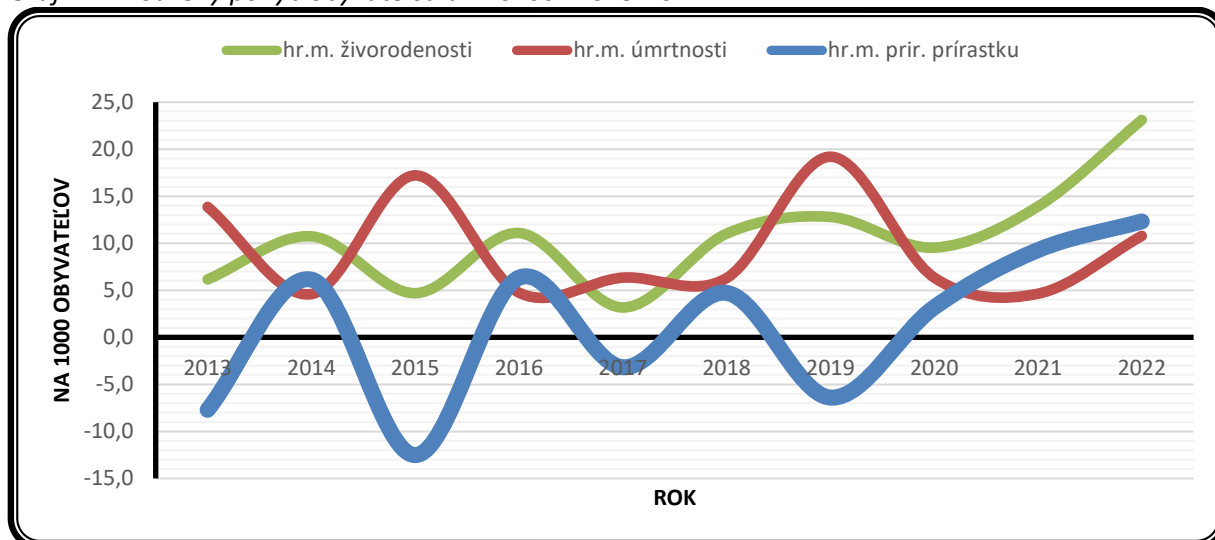
Úroveň natality za posledných 10 rokov mala veľmi nevyrovnaný priebeh, keď sa pohybovala v rozmedzí cca 3-23 ‰. Počet narodených detí sa v obci medziročne pohyboval v rozmedzí 2-15. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za celé hodnotené obdobie, teda za posledných 10 rokov, bola v Haligovciach 10,6 ‰. Obec teda v tomto ukazovateli dosahuje málo priaznivé hodnoty. Pre porovnanie, v okrese Stará Ľubovňa sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 15,5 ‰, v Prešovskom kraji 12,0 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni cca 9,5 ‰.

Medziročný vývoj počtu zomrelých mal, na rozdiel od počtu živonarodených, vyrovnanejší priebeh. Najmenej zomrelých za posledných 10 rokov bolo v rokoch 2014, 2016 a 2021 (zhodne po 3 osoby), najviac v roku 2019 (12 osôb). Úroveň mortality sa teda pohybovala v rozmedzí od 4,6 po 19,2 ‰, pričom priemer za posledných 10 hodnotených rokov bol v Haligovciach 9,4 ‰. V obci teda môžeme pozorovať nižšiu mieru úmrtnosti akú má Slovenská republika (cca 11,0 ‰) a zároveň podobnú ako Prešovský kraj i okres Stará Ľubovňa (zhodne po cca 9,5 ‰).

Takéto hodnoty hrubej miery živorodenosti a hrubej miery úmrtnosti sa odzrkadľujú v bilancii prirodzeného pohybu obyvateľstva Haligoviec. Obec bola počas väčšiny hodnoteného obdobia populačne zisková (6x), negatívnu bilanciu prirodzeného pohybu zaznamenala 4x. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od -12,5 ‰ po 12,3 ‰. Z dôvodu takejto kombinácie natality s mortalitou bola reprodukcia obyvateľstva za posledných 10 rokov mierne priaznivá. Celkovo možno konštatovať, že prirodzenými populačnými procesmi dochádzalo v obci k miernemu prírastku obyvateľov.

Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

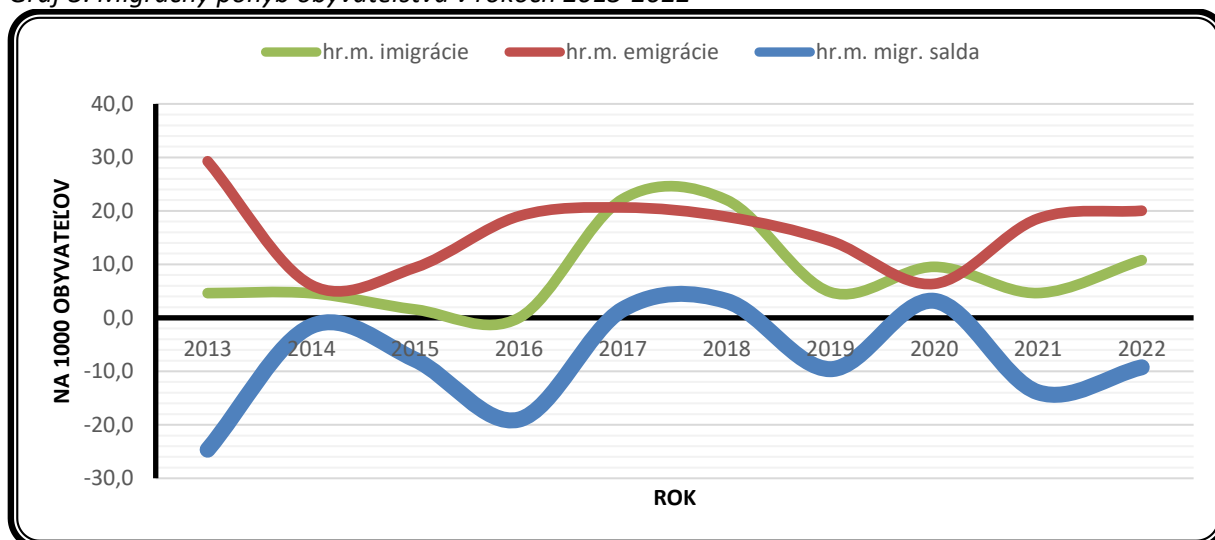

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Zatiaľ čo vývoj prirodzeného pohybu je v obci mierne pozitívny, vývoj z hľadiska migračného pohybu už takým nie je. Hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 8,5 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 5,4 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala oveľa vyššie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 16,3 ‰ (v priemere 10,4 vystáhaných osôb ročne).

Výsledkom hore uvedených procesov bol nepriaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od -16 osôb v roku 2013 po +2 osoby v rokoch 2018 a 2020. Kladné migračné saldo obec zaznamenala len 3x, až 7x bolo migračné saldo záporné. Väčšinu hodnoteného obdobia teda obec vykazuje negatívnu bilanciu migračného salda, pričom z aspektu migrácie v nej prebiehajú prevažne depopulačné procesy. Možno teda konštatovať, že trend vývoja za posledných 10 rokov je nepriaznivý.

Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

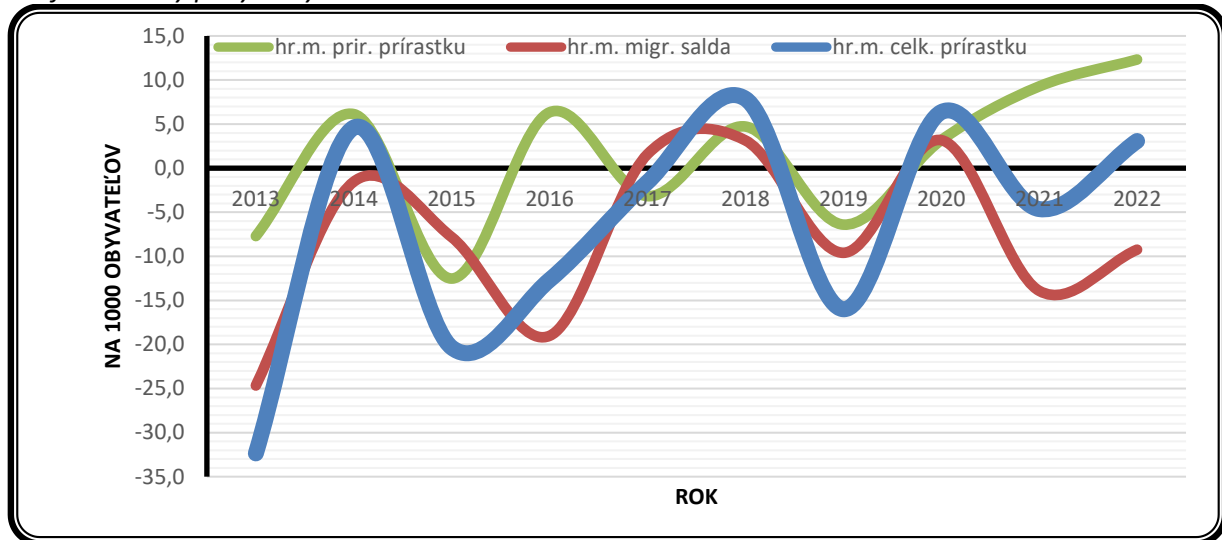
Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas väčšiny hodnoteného obdobia kladné hodnoty (viac ľudí sa v týchto rokoch narodilo ako zomrelo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov poväčšine rástol. Naproti tomu, hrubá miera migračného salda dosahovala väčšinou

záporné hodnoty, znamenajúce migračný úbytok obyvateľstva (viac ľudí sa z obce v danom roku vysťahovalo ako sa do nej prisťahovalo).

Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je takmer vyrovnaná bilancia celkového pohybu obyvateľstva obce Haligovce za ostatných 10 rokov. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v obci možno teda hodnotiť skôr negatívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska nerastie, ale v podstate len osciluje okolo určitej úrovne).

Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

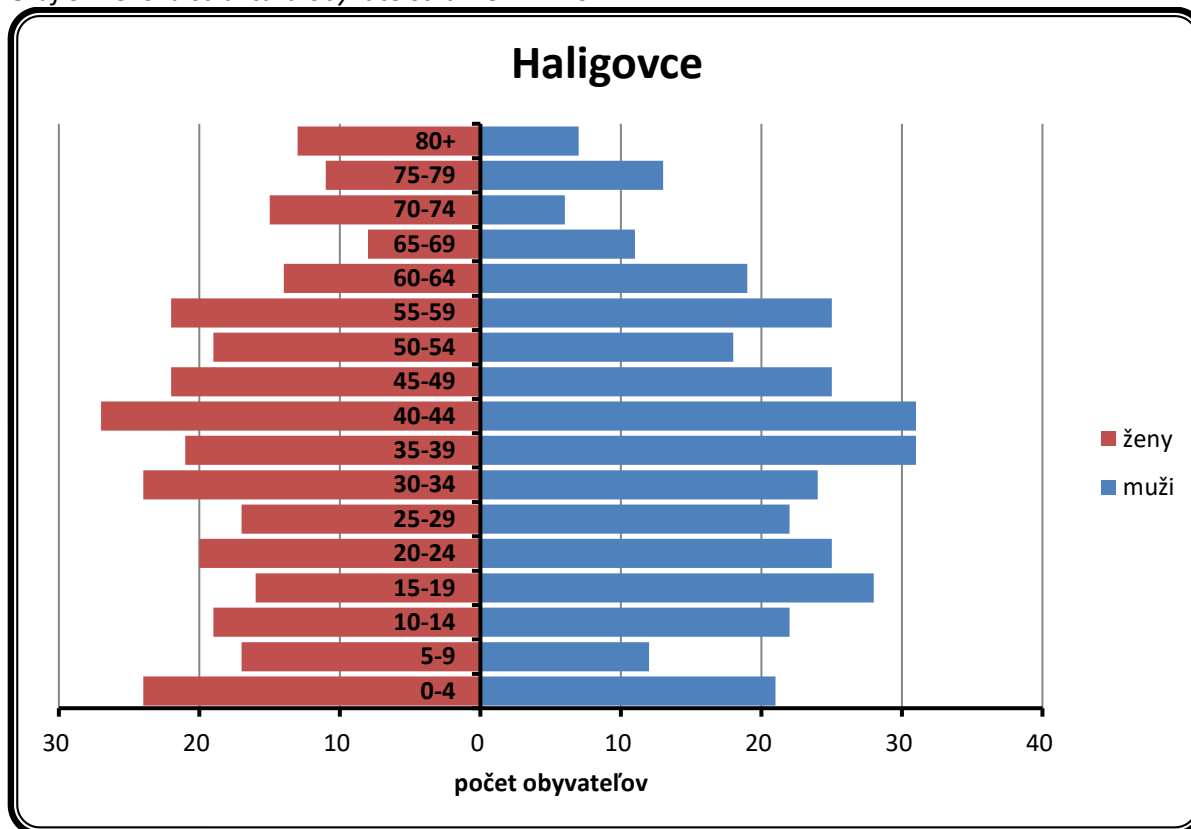
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Veková pyramída obyvateľstva Haligoviec ukazuje, že v obci sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza stacionárny typ populácie, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) je v približnej rovnováhe s početnosťou poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 115 k 201 k 31.12.2022). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Haligoviec majú vekové skupiny (podľa poradia) 40-44 ročných (58 obyvateľov), 35-39 ročných (52) a 30-34 ročných (48 obyvateľov). K 31.12.2022 tu spomedzi 649 obyvateľov žilo 115 detí do 14 rokov a 84 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 649 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 340 mužov a 309 žien.

V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov obce (pri nezmenených podmienkach) stagnovať.

Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2022

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Obyvateľstvo obce rýchlo starne. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva sa za ostatných 10 rokov zvýšil z 36,22 na 38,50 rokov. V porovnaní so Slovenskou republikou žije v obci trochu mladšie obyvateľstvo, to však starne mierne rýchlejšim tempom ako je priemer SR.

Tabuľka 4: Vývoj priemerného veku obyvateľstva

Priemerný vek / rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Haligovce	36,22	36,71	36,99	37,51	38,19	38,30	38,26	38,59	38,73	38,50
Slovenská republika	39,60	39,87	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	41,39	41,62

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V štruktúre obyvateľstva vo vzťahu k ekonomickej aktivite, teda podľa produktívnych vekových skupín, prevláda predproduktívna zložka (0-14 r.) nad poproduktívnou zložkou (65+ r.) obyvateľstva, pričom podiel produktívnej zložky je 69,3 %.

Tabuľka 5: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín

k 31.12.2022	Počet obyvateľov	Veková štruktúra obyvateľov					
		počet			podiel (%)		
		0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Haligovce	649	115	450	84	17,7	69,3	12,9

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Národnostná, konfesijná a vzdelanostná štruktúra

Národnostné zloženie obyvateľstva Haligoviec bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 takmer homogénne, keďže v ňom podľa jeho výsledkov výrazne dominovala slovenská národnosť s 97,4 % obyvateľov (633 zo 650 osôb).

Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	633	97,4
maďarská	0	0,0
rómska	1	0,2
rusínska	1	0,2
poľská	1	0,2
talianka	1	0,2
turecká	1	0,2
nezistená	12	1,8
SPOLU	650	100,0

Zdroj: SODB 2021

V konfesijnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 výrazne dominovalo rímskokatolícke vierovyznanie s 92,8 % obyvateľov (603 zo 650 obyvateľov), vyššie zastúpenie mala aj Gréckokatolícka cirkev (3,2 %; 21 obyvateľov). K žiadnemu náboženstvu sa nehlásilo len 1,1 % obyvateľov obce (7 osôb) a u 1,7 % obyvateľov (11 osôb) príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2021).

Tabuľka 7: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	7	1,1
Rímskokatolícka cirkev	603	92,8
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	2	0,3
Gréckokatolícka cirkev	21	3,2
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	1	0,2
ostatné a nepresne určené kresťanské cirkvi	1	0,2
pohanstvo a prírodné duchovno	1	0,2
ad hoc hnutia	1	0,2
iné	2	0,3
nezistené	11	1,7
SPOLU	650	100,0

Zdroj: SODB 2021

Podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021) malo v tom čase (k 1.1.2021) 23 % obyvateľov obce ako najvyššie dosiahnuté vzdelanie len základné vzdelanie (tzn. osoby vo veku 15 rokov a viac, ktoré neukončili žiadne vzdelanie + osoby s ukončeným základným vzdelaním). Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) malo 28 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 27 % obyvateľov Haligoviec. Vysokoškolské vzdelanie v roku 2021 malo 8 % obyvateľov obce.

Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

Zdroj: SODB 2021

Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Haligovce za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí 15 až 40. Miera nezamestnanosti sa teda v obci v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 4,5 % (2022) po 12,0 % (2014). Pre porovnanie, k 31.12.2022 bola miera nezamestnanosti v okrese Stará Ľubovňa na úrovni 7,8 % v Prešovskom kraji bola na úrovni 11,0 % a v Slovenskej republike 6,6 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Stará Ľubovňa susedí, bola nasledovná: Kežmarok 18,0 %, Sabinov 15,3 % a Bardejov 12,8 %.

Tabuľka 8: Vývoj nezamestnanosti v obci

k 31.12.	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet UoZ	36	40	39	31	25	17	23	27	17	15
Miera nezamestnanosti* (%)	10,8	12,0	11,7	9,3	7,5	5,1	6,9	8,1	5,1	4,5

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v obci zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021.

Zdroj: SODB 2021, UPSVaR, vlastné spracovanie

Na konci roku 2022 bolo v obci Haligovce prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 15 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu boli len 4 muži a až 11 žien. Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, najväčšie problémy s nezamestnanosťou v obci majú staršie vekové skupiny (obyvatelia vo veku 40-49 a 50-59 rokov). Ide o vekovú skupinu obyvateľov, ktorá je na trhu práce marginalizovaná a ktorá má obyčajne po strate predchádzajúceho zamestnania problém nájsť si opätovne zamestnanie nové.

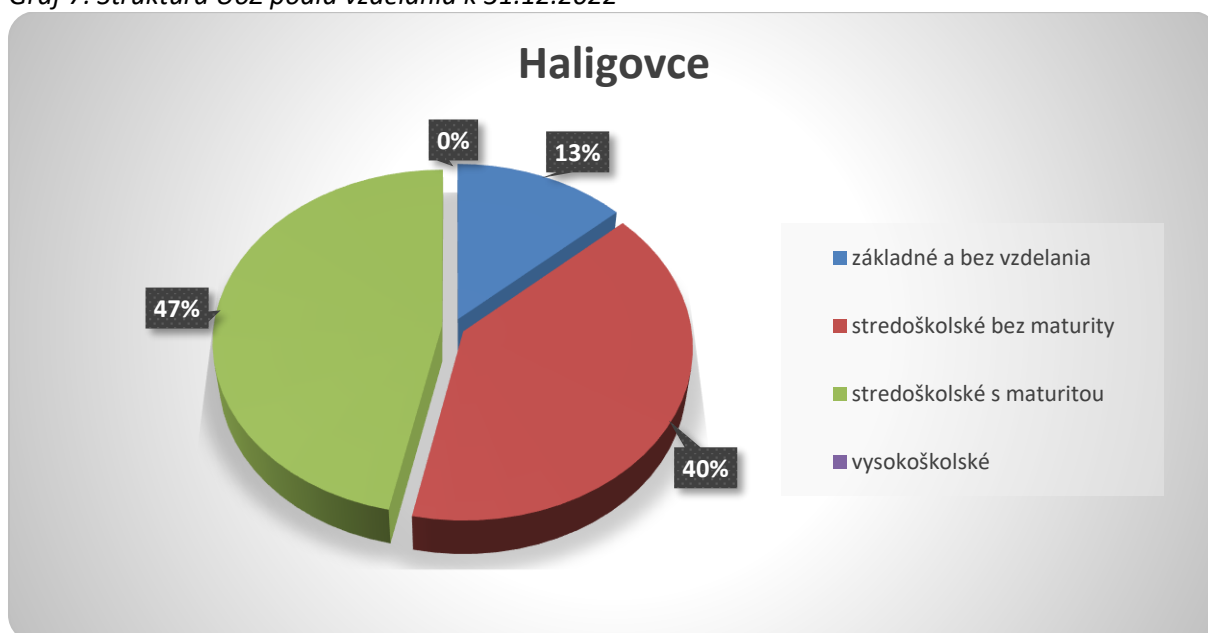
Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022

do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
0	0,0	2	13,3	3	20,0	5	33,3	5	33,3	0	0,0	15	100

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Haligovciach pozitívnu skutočnosť, že z 15 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2022 bolo len 13 % UoZ (2 osoby) s najvyšším ukončeným vzdelaním základným alebo bez vzdelania.

Graf 7: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2022

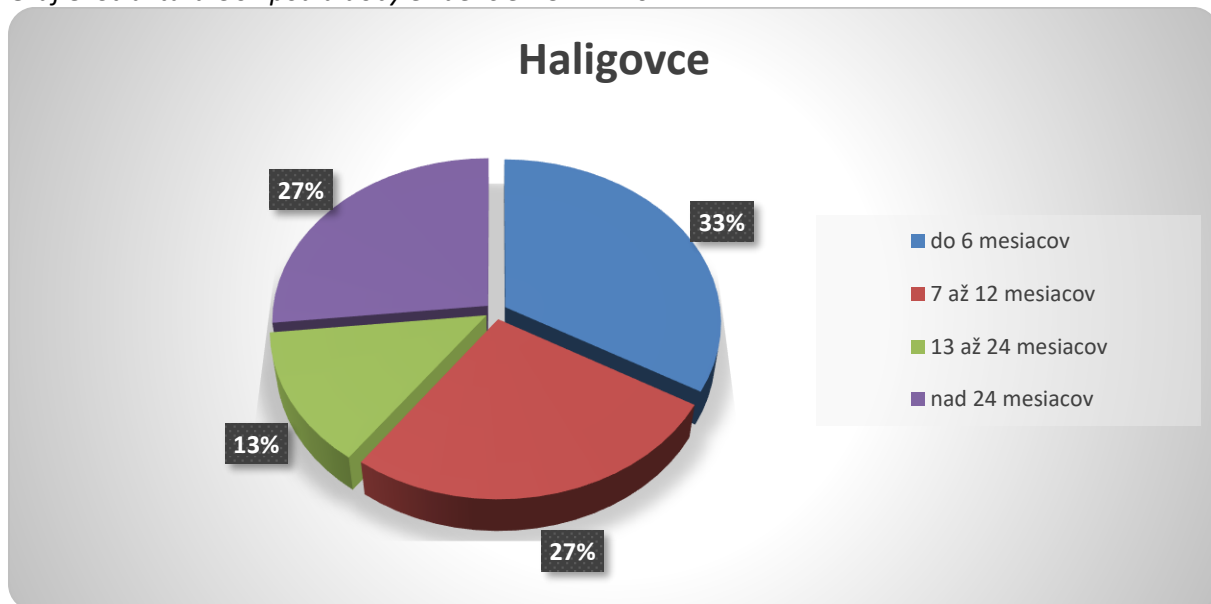
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomickeho a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

V Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2022 pohyboval na úrovni cca 40 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 19 % a podiel dlhodobo nezamestnaných až okolo úrovne 41 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie). V Haligovciach bol k 31.12.2022 podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov) 40 %, pričom 27 % (4 UoZ) z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných viac ako 2 roky.

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2022

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v KZAM rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri KZAM sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa KZAM majú v Haligovciach pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (7 UoZ z 15; 46,7 %). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zametanie ulíc, stráženie majetku, ručné balenie, manipulácie s nákladmi, dokladanie tovaru, pomocné práce, likvidovanie odpadov a pod.).

Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2022

Trieda KZAM	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	0	0,0
2 - Špecialisti	0	0,0
3 - Technici a odborní pracovníci	0	0,0
4 - Administratívni pracovníci	1	6,7
5 - Pracovníci v službách a obchode	1	6,7
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	1	6,7
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	2	13,3
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	1	6,7
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	7	46,7
N/A - neurčené	2	13,3
Spolu	15	100,0

* klasifikácia zamestnaní je vytvorená v súlade s medzinárodnou štandardnou klasifikáciou zamestnaní ISCO-08
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Domový a bytový fond

Charakteristika bytového fondu v Haligovciach nie je dobrá. V čase Sčítania 2021 (SODB 2021) sa v obci nachádzalo spolu 228 domov, v ktorých bolo 233 bytov. V štruktúre domového fondu prevládali predovšetkým rodinné domy (219 domov; 96,1 %). V obci sa nachádza aj 1 bytový dom. Keďže v obci nie je vybudovaný verejný vodovod ani kanalizácia, žiadny dom nie je na tieto siete napojený. V obci sa nachádzajú najmä stredne veľké byty (s 3 obytnými miestnosťami). Väčšina domov v obci bola postavená počas socializmu, pomerne výraznú výstavbu však možno v obci pozorovať aj v ostatných rokoch.

Tabuľka 11: Počet domov podľa typu domu

Typ domu	Počet domov	Podiel (%)
rodinný dom	219	96,1
bytový dom	1	0,4
polyfunkčná budova	0	0,0
ostatné budovy na bývanie	0	0,0
neskolaudovaný rodinný dom	0	0,0
núdzový objekt, neurčený na bývanie	0	0,0
inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	1	0,4
ostatné	7	3,1
nezistený	0	0,0
SPOLU	228	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 12: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky

	v dome - z verejnej siete	v dome - vlastná	mimo domu - z verejnej siete	mimo domu - vlastná	bez prípojky	nezistený	Spolu
Počet domov	1	177	0	2	46	2	228
Podiel (%)	0,4	77,6	0,0	0,9	20,2	0,9	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 13: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému

	septik, žumpa	prípojka na kanalizačnú sieť	domáca čistička odpadových vôd	bez kanalizácie	nezistený	Spolu
Počet domov	172	1	5	48	2	228
Podiel (%)	75,4	0,4	2,2	21,1	0,9	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 14: Byty podľa obytných miestností

	1 obytná miestnosť	2 obytné miestnosti	3 obytné miestnosti	4 obytné miestnosti	5 a viac obytných miestností	nezistené	Spolu
Počet bytov	6	47	77	54	47	2	233
Podiel (%)	2,6	20,2	33,1	23,2	20,2	0,9	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 15: Domy podľa obdobia výstavby

	pred r. 1919	1919-1945	1946-1960	1961-1980	1981-2000	2001-2010	2011-2015	2016 a neskôr	nezistené	Spolu
Počet domov	4	14	42	85	38	14	22	7	2	228
Podiel (%)	1,8	6,1	18,4	37,3	16,7	6,1	9,7	3,1	0,9	100,0

Zdroj: SODB 2021

Mimoriadne dôležitým faktorom z pohľadu rozvoja obce (nielen z pohľadu rozvoja individuálnej bytovej výstavby, ale z pohľadu komplexného rozvoja – tzn. napr. aj poľnohospodárstva, budovania infraštruktúry, prípadných nájomných vzťahov k pozemkom a pod.) je jednoduchosť / resp. komplikovanosť vlastníckej štruktúry pozemkov v katastri obce. V tejto súvislosti možno konštatovať, že štruktúra vlastníckych vzťahov k pozemkom v katastri obce Haligovce už bola významne

zjednodušená, nakoľko v obci bol vykonaný komplexný projekt pozemkových úprav (všetky parcely sú tak už zapísané v registri „C“; odstránené bolo obrovské množstvo spoluvlastníkov na jednotlivých parcelách a pod.).

Dopravná infraštruktúra

Z aspektu pripojenia obce na medzinárodné a rýchlostné cestné a železničné komunikácie je poloha Haligoviec veľmi nevýhodná. Najdôležitejšia dopravná tepna Slovenska – diaľnica D1, sa totižto nachádza až 50 km od obce, pri Poprade. Rovnako je to s napojením na hlavnú železničnú tepnu Slovenska, ktorá je dostupná taktiež v Poprade. Cez Starú Ľubovňu síce premávajú vlaky, tie však majú len regionálny charakter. Najdôležitejším dopravným uzlom v okolí Haligoviec, na ktorom sa nachádzajú zastávky medzinárodnej autobusovej i železničnej prepravy ako i medzinárodné letisko, je už spomínané 50 km vzdialené mesto Poprad.

Samotná obec Haligovce leží pozdĺž cesty II. triedy č. 543, ktorá sa pri obci Hniezdne napája na cestu I. triedy č. 77 a vedie na hraničný prechod Lysá nad Dunajcom, a pozdĺž cesty III. triedy č. 3107, ktorá prepája Haligovce cez Spišskú Maguru s obcou Toporec na južnej strane Spišskej Magury.

Na tieto dve cesty (II. a III. triedy) sa napája sieť miestnych komunikácií. Väčšina miestnych komunikácií v Haligovciach má bezprašnú povrchovú úpravu s rôznym (avšak v niektorých častiach obce pomerne úzkym) šírkovým usporiadaním. Kvalita miestnych ciest v obci je poväčšine na dobrej úrovni. Odstavné parkovacie plochy pre osobné automobily sa v obci nachádzajú na miestach s vyššou koncentráciou automobilov – napr. pri obecnom úrade. V obci nie sú vybudované žiadne chodníky.

Veľkým problémom obce sú mosty na miestnych komunikáciách. Obec má vo svojom vlastníctve spolu 6 mostov, pričom všetkých 6 mostov je aktuálne v havarijnom stave. Oprava týchto mostov si bude vyžadovať pomerne vysoké finančné náklady.

Technická infraštruktúra

Obec má len veľmi slabo vybudovanú technickú infraštruktúru. Vybudovaný nie je verejný vodovod, kanalizácia ani ČOV. Pitnú vodu obyvatelia čerpajú z vlastných studní, odvádzanie splaškových vôd sa realizuje len do žump, ktoré sú následne ich majitelia povinní vyprázdňovať v súlade so zákonom o vodách. Nakoľko z finančného hľadiska ide o extrémne náročné projekty, ich realizácia nie je možná z vlastných prostriedkov obce, možná je výlučne s využitím externých zdrojov. Obec nie je ani plynofikovaná.

Všetky časti obce sú plne elektrifikované. V Haligovciach funguje verejné osvetlenie, ktoré bolo z dôvodu vyššej energetickej účinnosti (a úspornosti) zrekonštruované a zavedené bolo LED osvetlenie. Obecný rozhlas je funkčný, dostupný je mobilný signál aj internetové pripojenie.

Tabuľka 16: Vybavenie technickou infraštruktúrou

Technická infraštruktúra	
vodovod	nie
kanalizácia	nie
ČOV	nie
plyn	nie
elektrina, verejné osvetlenie	áno
obecný rozhlas	áno
mobilný operátor	áno
internet	áno

Zdroj: Obecný úrad

Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby

Obyvatelia Haligoviec musia za základnou zdravotnou starostlivosťou dochádzať. Ambulancie základnej zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov obce Haligovce, v rámci ktorých sa zriaďujú zdravotné obvody (ambulancia praktického lekára pre dospelých, praktického lekára pre deti a dorast, ambulancia zubného lekára a gynekologická ambulancia), sa totižto nachádzajú vo Veľkom Lipníku, Spišskej Starej Vsi alebo Starej Ľubovni. Ďalšie špecializované zdravotné ambulancie sa nachádzajú v okolitých mestách.

Najbližšia stanica Hasičského a záchranného zboru (profesionálnych hasičov) sídli v Spišskej Starej Vsi, rovnako tak najbližšia stanica rýchlej zdravotníckej pomoci. V Haligovciach je zriadený Dobrovoľný hasičský zbor obce (DHZ-O) a funguje tu aj občianske združenie dobrovoľných hasičov (DHZ).

Spomedzi základných služieb sú v obci k dispozícii viaceré predajne rozličného tovaru, reštauračné a pohostinské služby. Nenachádza sa tu pošta ani bankomat. Najbližšie pobočky banky a zdravotnej poisťovne sa nachádzajú v Starej Ľubovni.

Tabuľka 17: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2023)

Praktický lekár pre dospelých	nie	Zariadenie sociálnych služieb	nie
Praktický lekár pre deti a dorast	nie	Pošta	nie
Stomatologická ambulancia	nie	Predajňa zmiešaného tovaru	áno
Gynekologická ambulancia	nie	Bankomat	nie
Lekáreň	nie	Stanica Hasičského a záchr. zboru	nie
Záchranná zdravotná služba	nie	Dobrovoľný hasičský zbor obce	áno

Zdroj: Obecný úrad

Z hľadiska poskytovania sociálnych služieb (na základe zákona o sociálnych službách) zabezpečuje obec Haligovce svojim obyvateľom nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** povinná činnosť, ktorú obec v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;
- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom.

V obci nepôsobia žiadni iní verejní ani neverejní poskytovatelia sociálnych služieb.

Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport

V Haligovciach sa nachádza plne organizovaná Základná škola s materskou školou Kráľovnej Pokoja. Ide o samostatný právny subjekt, ktorého zriaďovateľom je Rímskokatolícka cirkev, Biskupstvo Spišské Podhradie. Popri ZŠ je zriadený (ako organizačná zložka ZŠ) aj školský klub detí, v ktorom majú žiaci školy možnosť absolvovať v popoludňajších hodinách rôzne výchovno-vzdelávacie aktivity. Základnú školu v šk. roku 2022/2023 navštevovalo 94 žiakov.

V rámci predprimárneho vzdelávania je v obci na adrese Haligovce 143 k dispozícii materská škola, ktorá funguje ako organizačná zložka vyššie spomínanej ZŠ s MŠ. Materská škola poskytuje celodennú výchovu a vzdelávanie, v šk. roku 2022/2023 ju navštevovalo 23 detí. Všetky budovy ZŠ s MŠ sídli v budovách vo vlastníctve cirkvi.

Kultúrny život v obci je primeraný veľkosti obce – počas roka sa tu koná niekoľko kultúrno-spoločenských podujatí. Z hľadiska infraštruktúry kultúrnych zariadení má obec vybudovaný kultúrny dom, ktorý je stavebnou súčasťou spoločnej budovy obecného úradu a kultúrneho domu. Jeho priestory obec využíva na organizáciu rôznych kultúrno-spoločenských podujatí, vrátane poskytovania priestorov do nájmu. V obci je zriadená aj obecná knižnica.

Pre potreby športového vyžitia obyvateľov je v obci prístupných viacero športovísk a športovo-rekreačných zariadení. V južnej časti obce sa nachádza futbalové ihrisko, v centrálnej časti (pri

obecnom úrade) sa nachádza multifunkčné a detské ihrisko. Ďalšie multifunkčné ihrisko je žiakom k dispozícii v areáli ZŠ.

Tabuľka 18: Infraštruktúra kultúry a športu

Kultúrny dom	áno	Telocvičňa	nie
Kino	nie	Športové ihrisko prírodné	áno
Obecná knižnica	áno	Športové ihrisko umelé	áno
Ochotnícky divadelný súbor	nie	Detské ihrisko	áno
Folklorný súbor	nie	Športový klub	nie

Zdroj: Obecný úrad

Podobne ako je tomu v iných obciach, aj v Haligovciach má významné postavenie v živote obce cirkev, ktorá mala odjakživa významný vplyv na náboženské, kultúrne a spoločenské dianie. V obci sa nachádza rímskokatolícky Kostol navštívenia Panny Márie. Pri kostole sa nachádza aj pohrebisko a pre potreby vykonávania smútočných obradov je tu vybudovaný aj Dom smútku.

Administratívno-správne služby

Na kvalitu života obyvateľov obce vplýva aj dostupnosť administratívno-správnych služieb subjektov verejnej správy. Možno konštatovať, že čím viac služieb je v obci dostupných, tým väčší je komfort obyvateľstva. Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce migračný pohyb obyvateľstva v obci.

Tabuľka 19: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb

Inštitúcia	Miesto poskytovania služieb
Matričný úrad	Haligovce
Pracovisko Finančnej správy	Stará Ľubovňa
Pracovisko Obvodného oddelenia policajného zboru	Podolíne
Okresný súd	Stará Ľubovňa
Okresný úrad	Stará Ľubovňa
Pobočka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Stará Ľubovňa

Zdroj: vlastné spracovanie

Bezpečnosť v obci

V intraviláne obce je zavedený monitorovací kamerový systém, ktorého súčasťou sú aktuálne 4 kamery. Tie monitorujú najmä budovy v majetku obce (a im prífahlé priestory). Z hľadiska prevencie kriminality, prípadného protispoločenského správania a v záujme spoľahlivejšieho zisťovania príp. porušení zákona by bolo vhodné existujúci kamerový systém v obci rozšíriť a osadiť ďalšie kamery na monitoring verejných priestranstiev, príp. aj potenciálne problémových úsekov z hľadiska cestnej premávky (napr. prechody pre chodcov a pod.).

Hospodárske pomery

Polohová atraktivita územia

V Slovenskej republike sa v plnej miere uplatňuje západo-východný gradient rozvoja, ktorý je odzrkadlením západo-východného gradientu rozvoja v Európe (v súvislosti s ekonomickou výkonnosťou krajín sa v Európe spomína taktiež severo-južný gradient rozvoja). Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej

a najzaostalejšie v jeho východnej časti, pričom úroveň rozvoja smerom od západu na východ postupne klesá² (najmä čo sa týka ukazovateľov ako tvorba HDP, miera nezamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest, ale aj infraštruktúrne vybavenie regiónov, kvalita domového a bytového fondu a pod). Makropolohová atraktivita obce Haligovce, ležiacej na východnom Slovensku, je teda z aspektu jej potenciálu pre prítiahnutie investícií do priemyselnej výroby, resp. do prevádzok s vysokým počtom zamestnancov (napr. rôzne centrálné veľkosklady a pod.) veľmi nízka, keďže ekonomicky najrozvinutejšie regióny krajiny sa nachádzajú najmä na západe (s výnimkou funkčných mestských regiónov Košíc a Prešova).

Mezopoloha obce vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centrami a vo vzťahu k dopravnej infraštruktúre nadregionálneho významu je taktiež nevýhodná. Výraznejším ekonomickým centrom v okolitom regióne je mesto Stará Ľubovňa. Toto mesto je od obce vzdialené len cca 20 km, má však len 16 000 obyvateľov, pričom predstavuje ekonomické centrum nižšieho rádu. Výrazným ekonomickým centrom v tatranskom regióne je až mesto Poprad s viac ako 50 000 obyvateľmi, predstavujúce pomerne rozvinutý priemyselný uzol s dominanciou strojárkeho priemyslu. Poprad je však už od obce značne vzdialený a nachádza sa na hranici rádia dennej dochádzky do zamestnania z obce Haligovce. Všetky hlavné komunikačné línie nadregionálneho a vyššieho významu (rýchlostné cesty, diaľnice, rýchlostné železničné trasy) idú mimo územia Haligoviec aj okresu Stará Ľubovňa.

Aj vzhľadom k vyššie uvedenému by asi nebolo namieste domnievať sa, že priamo obec Haligovce má nejaký potenciál pre prilákanie akejkoľvek výroby s vyšším počtom zamestnancov. Skúsenosti z regionálneho vývoja na Slovensku ukazujú, že aj v okresnom meste Stará Ľubovňa a v jeho bezprostrednom okolí len zriedka vznikajú nové priemyselné prevádzky, ktoré zamestnávajú niekoľko desiatok zamestnancov a ktoré by potenciálne mohli (hoci sprostredkovane) napomôcť riešeniu zamestnanosti v regióne (a teda aj v obci). V tejto súvislosti je namieste konštatovanie, že s najvyššou pravdepodobnosťou si obec aj v budúcnosti zachová najmä svoj obytný charakter.

Polnohospodárstvo a priemysel

V štruktúre poľnohospodárskej pôdy v katastri obce prevláda orná pôda (318,3 ha) nad trvalými trávnyimi porastmi (145,6 ha). V poľnohospodárskej výrobe majú teda vzhľadom k rozsiahlejším plochám ornej pôdy i TTP pomerne priaznivé podmienky tak rastlinná, ako aj živočíšna poľnohospodárska výroba³.

Z hľadiska priemyselnej výroby sa v Haligovciach žiadne priemyselné prevádzky, ani menšie komerčné remeselné dielne, nenachádzajú. Obyvateľstvo obce pracujúce v priemysle dochádza za prácou najmä do Spišskej Starej Vsi a Starej Ľubovne.

Tabuľka 20: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2022; v ha)

Poľnohospodárska pôda						
orná pôda	chmeľnice	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	spolu
318,3	0,0	0,0	2,3	0,0	145,6	466,2
Nepoľnohospodárska pôda						
lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy a nádvorcia		ostatné plochy		Spolu
526,0	15,5	45,8		82,9		670,2
Celková výmera územia						1 136,5

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

² Presnejšie, v súvislosti s úrovňou rozvoja jednotlivých slovenských regiónov sa v odbornej literatúre spomína rozdelenie Slovenska na bohatý (severo) západ a chudobný (juho) východ, pričom región Horného Spiša patrí práve do tej chudobnejšej časti.

³ Toto konštatovanie sa však týka len dostupnej plochy na poľnohospodársku výrobu, neberieme tu do úvahy ďalšie dôležité faktory, ako sú napr. klimatické, orografické alebo pôdne pomery, prípadné nájomné vzťahy a pod.

Cestovný ruch

Cestovný ruch predstavuje interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na realizácii ktorého sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú napr. poľnohospodárstvo (v ostatnom období najmä ekologické poľnohospodárstvo a agroturistika), priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu vyjadrujú príťažlivosť územia pre účastníkov cestovného ruchu, vytvárajú motiváciu pre návštevu danej lokality. Delíme ich na prírodné a umelo vytvorené (kultúrno-správne).

Haligovce majú z hľadiska pritiažlivosti turistov veľmi dobrú polohu priamo na hlavnej trase do Lesnice (PIENAP), tiež na úpätí Spišskej Magury, ako aj na spojnici medzi Pieninami (Červeným Kláštorom) a Starou Ľubovňou. Obec leží vo významnej oblasti cestovného ruchu na Slovensku – Pieninského národného parku. Okrem toho sa v blízkosti obce nachádzajú na Spiši aj mnohé ďalšie prírodné (napr. travertínové jazero s príľahlými kúpeľmi vo Vyšných Ružbachoch, Kamienska tisina) a kultúrnohistorické pamiatky (najbližšie najmä Červený Kláštor, ale aj Ľubovniansky hrad, skanzen pod Ľubovnianskym hradom, pamiatková rezervácia v Podolínci – námestie s kostolom, meštianskymi domami a príľahlým kláštorom piaristov, kaštieľ Strážky, kostoly, hrad a unikátne námestie v Kežmarku, námestie v Levoči, Spišský hrad, Spišská Sobota, a ďalšie). Medzi lokalizačné predpoklady CR patria aj kultúrno-spoločenské a športové podujatia, ktoré taktiež prispievajú k atraktivite okolitého regiónu a významne zvyšujú jeho návštevnosť. Počas roka sa ich v blízkom okolí koná obrovské množstvo. Medzi najvýznamnejšie možno zaradiť Hradné dni na hrade Ľubovňa, Zamagurské folklórne slávnosti, Stretnutie goralov v Pieninách, Nestville Open Day a Rockfest v Hniezdom, Medzinárodný festival remesiel a ľudovej kultúry ELRO v Kežmarku a množstvo iných. Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu (prírodné aj umelo vytvorené) v okolitom regióne sú teda na výbornej úrovni.

Okrem lokalizačných predpokladov hrajú veľmi dôležitú úlohu v rámci rozvoja regiónu aj realizačné predpoklady cestovného ruchu, medzi ktoré patrí doprava a materiálno-technická základňa (stravovacie, ubytovacie a športovo-technické zariadenia, zariadenia služieb a obchodu a špeciálne zariadenia). Dopravná infraštruktúra je v regióne na dobrej úrovni. V posledných rokoch prebehla rekonštrukcia mnohých ciest, mostov a chodníkov, čo zabezpečilo zvýšenú kvalitu cestných komunikácií v regióne. Dopravné spojenie s okolitými regiónmi je zabezpečené autobusovou dopravou. Zo športovo-technických zariadení sa v regióne nachádza množstvo zjazdoviek, lanoviek a vlekov. Ubytovacie kapacity sú v regióne reprezentované hotelmi, miestnymi penziónmi a rekreačnými chatami s menším počtom postelí, ktoré sa nachádzajú takmer v každej obci. Najviac stravovacích zariadení s celoročnou prevádzkou sa v okolitom regióne nachádza v centrách cestovného ruchu – v Tatrách, Pieninách a v mestách (v ktorých je, prirodzene, vyššia koncentrácia obyvateľstva).

Poloha Haligoviec je teda pomerne dobrá. Rovnako je veľmi dobrá aj situácia z hľadiska lokalizačných a realizačných predpokladov rozvoja cestovného ruchu priamo v obci. V Haligovciach existuje pomerne široká ponuka ubytovacích zariadení (penzióny, chaty, kemping) a tiež možnosti komerčného stravovania. V obci je k dispozícii aj športovo-technická infraštruktúra (multifunkčné ihrisko). Významnejším momentom v rozvoji cestovného ruchu v obci by mohla byť aj cyklistická trasa pod názvom AquaVelo, spájajúce kúpeľné miesta (pričom Haligovce ležia práve na tejto trase). V rámci trasy AquaVelo už boli vybudované niektoré úseky asfaltových cyklistických chodníkov (avšak nie v katastri Haligoviec), je však potrebné ešte mnoho úsekov dobudovať. Budovanie trasy AquaVelo je však (aspoň do času vypracovania tohto PHSR) nekoordinované, čo je na škodu v rozvoji CR v okolitom regióne. Obec Haligovce teda v sebe skrýva potenciál rozvoja cestovného ruchu.

Finančné hospodárenie

Finančné hospodárenie obce sa realizuje prostredníctvom rozpočtu obce, zostavovaného podľa dikcie § 9 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení na obdobie jedného kalendárneho roka. Pravidlá rozpočtového hospodárenia obce upravuje zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej

samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V § 5 uvedeného zákona sú príjmy obce definované nasledovne:

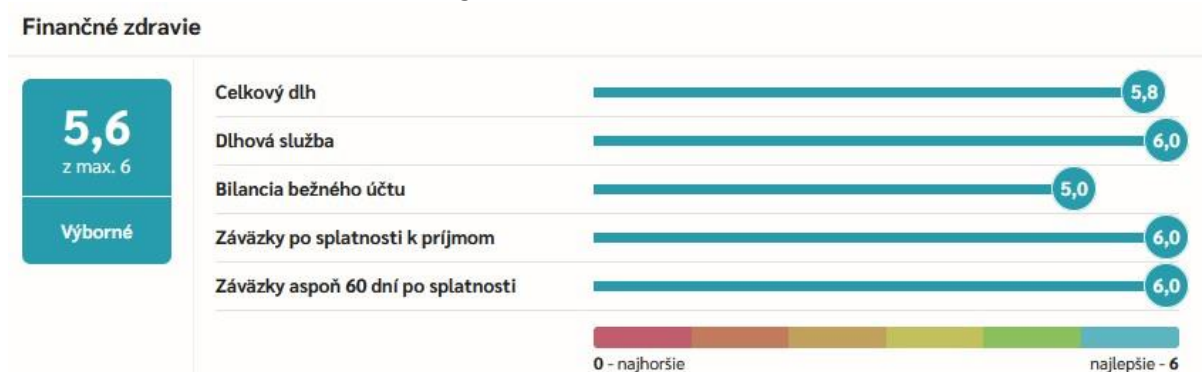
- a) výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu
- b) nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
- c) úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
- d) sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- e) dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
- f) podiely na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,
- g) dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
- h) ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,
- i) účelové dotácie z rozpočtu VÚC alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,
- j) prostriedky z EÚ a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na tento účel,
- k) iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť aj prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov, prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti po zdanení, návratné zdroje financovania a združené prostriedky.

V súlade s § 9 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy zostavuje viacročný rozpočet. Tento viacročný rozpočet predstavuje ekonomický nástroj finančnej politiky obce, v ktorom sú v rámci jej pôsobnosti vyjadrené zámery rozvoja územia a potrieb obyvateľov vrátane programov obce najmenej na tri rozpočtové roky.

Ako ukazuje nasledujúci obrázok, obec Haligovce má vynikajúce finančné zdravie. Ide o hodnotenie spoločnosti INEKO, ktorá na základe rôznych kritérií vypočítava finančné zdravie jednotlivých slovenských samospráv. Obec Haligovce získala 5,6 bodu zo 6 možných. Finančné zdravie samosprávy je za obdobie kalendárneho roku 2021 (novšie dáta zatiaľ k dispozícii nie sú).

Obrázok 1: Finančné zdravie obce Haligovce

Zdroj: hospodarenieobci.sk

A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie v kontexte tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja predstavuje pre obec tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jej rozvoj (v rôznej miere, či už významne alebo len okrajovo), avšak obec ich zároveň nedokáže svojou činnosťou nijako ovplyvniť. V makroregionálnej mierke je dôležitým činiteľom rozvoja obce európsky rozvojový koncept „Red octopus“, ktorý stanovuje hlavné rozvojové centrá Európy. Ide o tzv. „červenú chobotnicu“ (pomenovanie podľa tvaru tejto rozvojovej siete), ktorá spája najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja. Jedno z ramien „červenej chobotnice“ prechádza aj Slovenskom, a to jeho juhozápadnou časťou (oblasť Bratislavy). Obec Haligovce je teda od tohto ramena značne vzdialená.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín obcí (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve podskupiny). Najbližšie centrá osídlenia pre obec Haligovce predstavujú mestá Stará Ľubovňa (3a. skupina centier osídlenia), Podolínec (5. skupina) a Spišská Stará Ves (5. skupina).

Okrem centier osídlenia KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyvázenej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych potrieb.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 stanovuje tri stupne rozvojových osí, ktoré vychádzajú z nasledovných kritérií:

- rozvojová os prvého stupňa – prepája centrá osídlenia prvej skupiny a ťažiská osídlenia prvej úrovne v štáte a porovnateľné centrá mimo hraníc krajiny, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu rýchlostného typu,
- rozvojová os druhého stupňa – prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne s centrami osídlenia prvej skupiny a ťažiskami osídlenia prvej úrovne, resp. prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne medzi sebou, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu nadregionálneho významu alebo jednu rýchlostnú cestu,
- rozvojová os tretieho stupňa – prepája stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom, ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny.

Z pohľadu rozvoja územia Slovenska najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice (o. i.) severoslovenským dopravným koridorom cez Žilinu, Poprad a Prešov. Obec Haligovce teda na tejto najvýznamnejšej osi neleží a z tohto dôvodu možno len ťažko očakávať priaznivý rozvojový impulz pre obec z vonkajšieho prostredia prostredníctvom súkromných investorov (ktorí by sa nemuseli usadiť priamo v obci, stačilo by v jej blízkosti – tak, aby vytvorili nové pracovné príležitosti v rámci rádia dennej dochádzky do zamestnania z obce Haligovce).

Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť okresu Stará Ľubovňa by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k tomuto regiónu (keď už nie priamo v ňom). Skúsenosti však ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po

Žilinu). Do oblasti Starej Ľubovne smerovala len úplne minimálna časť investičnej pomoci vlády. Z prostredia investičnej pomoci teda len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre región v blízkej budúcnosti.

Ďalším rozvojovým impulzom, ktorý by mohol prísť z vonkajšieho prostredia, je (najmä finančná) pomoc vlády pre najmenej rozvinuté okresy, poskytovaná v súlade so zákonom č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov (NRO). Jedným z týchto NRO je aj okres Stará Ľubovňa. Podpora v rámci NRO má smerovať najmä na tvorbu nových pracovných miest. Hoci finančný balík, dostupný pre okres v rámci tejto podpory, nie je nejaký obrovský a teda neznamená nejaké výrazné investície, v prípade jeho vhodného využitia môže čiastočne prispieť k rozvoju okresu ako takého (a v rámci neho aj k rozvoju obce Haligovce).

Štrukturálne fondy v programovom období 2021-2027

Jednou z možných ciest získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií sú Európske štrukturálne a investičné fondy. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne a investičné fondy sú na Slovensku z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplnkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné financovať svoje rozvojové investičné projekty. V programovom období EÚ 2014 – 2020 čerpal Slovensko európske štrukturálne a investičné fondy v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca. V roku 2023 sa toto programové obdobie (z hľadiska financovania a ukončenia projektov) končí, pričom aktuálne sa už nachádzame v programovom období 2021-2027.

Schválená je už Partnerská dohoda medzi Slovenskom a EÚ na nastávajúce programové obdobie 2021-2027 a taktiež Operačný program Slovensko (SR už teda v novom období bude mať len jeden operačný program, čo je oproti minulému obdobiu 2014-2020 významná zmena). Riadiaci orgán OP Slovensko (ktorým je MIRRI SK) a sprostredkovateľské orgány tak môžu pripravovať výzvy na podávanie projektov.

Ďalším významným zdrojom financovania rozvojových projektov v najbližších rokoch je pre Slovensko Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky (tzv. Plán obnovy). Čiastočne z tohto Plánu obnovy môžu čerpať aj samosprávy. Plán obnovy sa však už nezaraďuje medzi EŠIF, ide o samostatný zdroj financovania, ktorý vznikol na podnet EÚ ako reakcia na krízu, spôsobenú pandémiou COVID-19. Plán obnovy reaguje najmä na jej ekonomické dopady, v podmienkach Slovenskej republiky však aj na dlhodobé systémové nedostatky v slovenskej spoločnosti (SR je povinná uskutočňovať aj niektoré reformy).

Obrázok 2: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 - 2027

▶▶ PROGRAM SLOVENSKO	12 593 734 933 EUR
▶▶ PROGRAM RYBNÉ HOSPODÁRSTVO SLOVENSKEJ REPUBLIKY	15 225 428 EUR
▶▶ PROGRAMY PRE OBLASŤ VNÚTORNÝCH ZÁLEŽITOSTÍ	103 625 941,98 EUR

PROGRAMY ÚZEMNEJ SPOLUPRÁCE:
904 756 054 EUR (nielen slovenská obálka)

▶▶ Interreg VI-A Slovensko - Česko	85 323 597 EUR
▶▶ Interreg VI-A Slovensko - Rakúsko	55 500 000 EUR
▶▶ Interreg VI-A Poľsko - Slovensko	129 839 952 EUR
▶▶ Interreg VI-A Maďarsko - Slovensko	129 000 000 EUR
▶▶ Interreg NEXT HU - SK - RO - UA	66 092 505 EUR
▶▶ Interreg Danube Region Programme 2021-2027	215 000 000 EUR
▶▶ Interreg Central Europe Programme	224 000 000 EUR

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

Obrázok 3: Prehľad finančných zdrojov Programu Slovensko na obdobie 2021 - 2027

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

STEEP analýza

Pri stretávaní sa s rôznymi problémami a výzvami je potrebné si uvedomiť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. Úlohou STEEP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár 4 (A8): STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Starnutie obyvateľstva, emigrácia mladých ľudí do miest	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania – aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štrukturálna politika Európskej únie	Zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Vojna na Ukrajine	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Daňová politika	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Tá bola vypracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce.

SWOT analýza

Formulár 5 (A10): SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • žiadne problémy s povodňami • poloha obce v Pieninskom národnom parku a v jeho ochrannom pásme • atraktívne a vizuálne príťažlivé prírodné prostredie (Haligovské skaly) • vysoká úroveň vytriedenia komunálnych odpadov • mierne pozitívny vývoj prirodzeného pohybu obyvateľstva • relatívne priaznivá veková štruktúra obyvateľstva (v porovnaní s priemerom SR) • nízka miera nezamestnanosti • školy a školské zariadenia pre predprimárne a primárne vzdelávanie dostupné priamo v obci • viaceré športoviská na realizáciu rôznych športov • existencia viacerých ubytovacích prevádzok a zariadení cestovného ruchu • veľmi dobré predpoklady rozvoja cestovného ruchu • dobré finančné hospodárenie obce • zrealizovaný projekt pozemkových úprav 	<ul style="list-style-type: none"> • stagnácia počtu obyvateľov • negatívny vývoj migračného pohybu obyvateľstva • rýchle starnutie obyvateľstva • nepriaznivá štruktúra UoZ podľa doby evidencie a klasifikácie zamestnaní • slabšia kvalita domového a bytového fondu • žiadne vybudované chodníky • nevybudovaná základná technická infraštruktúra (vodovod, kanalizácia, ČOV) • nevýhodná poloha obce vzhľadom na nadradenú dopravnú infraštruktúru (diaľnica, železnica) • slabá makroplošová atraktivita územia • nevýhodná poloha obce pomerne ďaleko od centier zamestnanosti (urbánnych centier)
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • výstavba základnej technickej infraštruktúry (vodovod, kanalizácia, ČOV) • podpora miestnych podnikateľských subjektov • využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov, ako aj iných zdrojov na realizáciu rozvojových aktivít • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...) 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočné využitie možných zdrojov z EÚ • vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • neustále zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych)

Zdroj: vlastné spracovanie

Kľúčové faktory a disparity územia

Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity obce.

Hlavné faktory rozvoja:

- využitie dobrej geografickej polohy obce z hľadiska potenciálu pre rozvoj CR na báze atraktívneho prírodného prostredia a množstva prírodných a kultúrno-historických pamiatok v okolí
- zrealizovaný projekt pozemkových úprav
- podpora cezhraničných kontaktov a ochota participovať na cezhraničnej spolupráci
- podpora rozvoja bytovej výstavby
- racionálne hospodárenie samosprávy
- využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov, aktivita obce pri realizácii rozvojových projektov

Hlavné disparity rozvoja:

- emigrácia obyvateľstva – z obce emigruje predovšetkým mladé obyvateľstvo, najčastejšie z dôvodu absencie ponuky pracovných miest
- nízky potenciál pre prilákanie investícií znamenajúcich tvorbu väčšieho počtu pracovných miest (napr. do priemyselnej výroby, veľkoskladov a logistiky a pod.) – z dôvodu málo výhodnej polohy vo vzťahu k ekonomickým centráram a nadradenej dopravnej infraštruktúre má obec veľmi nízky lokalizačný potenciál pre prilákanie takýchto investícií
- slabšia ponuka pracovných príležitostí priamo v obci (v porovnaní s väčšími mestami) – obec nedokáže vygenerovať dostatočný počet pracovných príležitostí pre všetko svoje obyvateľstvo
- nezamestnanosť obyvateľstva – obyvateľstvo, ktoré si nevie nájsť prácu a neemigruje, upadá kvôli absencii dostatočného príjmu na živobytie do sociálnych problémov.

B-Strategická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie obce nevyhnutné rešpektovať aj rôzne „nadradené“ stratégie, ktoré boli prijaté či už na nadnárodnej úrovni, na úrovni štátu alebo VÚC.

Na medzinárodnej úrovni je Slovenská republika viazaná najmä **Agendou 2030**. Ide o súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Táto Agenda 2030 bola prijatá najmä za účelom zabezpečenia udržateľného rozvoja vo svete. Obsahuje spolu 17 cieľov, ktorých plnenie je v záujme udržateľného rozvoja potrebné naplňať.

Implementácia Agendy 2030 je na Slovensku inštitucionálne rozdelená medzi Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR. V konzultácii s odbornou verejnosťou bola Agenda 2030 na Slovensku premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepcnej práce. Sú nimi:

- *Vzdelanie pre dôstojný život,*
- *Smerovanie k znalostnej a environmentálnej udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,*
- *Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,*
- *Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,*
- *Právny štát, demokracia a bezpečnosť,*
- *Dobré zdravie.*

Vyššie uvedené prioritné oblasti sa premietajú aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Haligovce na roky 2023-2030 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Strategická vízia a hlavný cieľ obce

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by mala obec vyzeráť. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva obce bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** obce Haligovce:

Obec Haligovce je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby.

Na dosiahnutie uvedenej strategickej vízie bude potrebné naplniť hlavný cieľ rozvoja obce Haligovce na roky 2023-2030. **Hlavným cieľom** rozvoja obce je

„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľadovaní životného prostredia obce“.

Stratégia rozvoja

Cieľom strategickej časti programu je navrhnuť priority a opatrenia, ktoré budú viesť k naplneniu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorít a opatrení, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii obce alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jej kompetencii, avšak obec ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom.

Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Stratégia rozvoja obce je spracovaná v súlade s **Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030**, ktorá plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 definuje (okrem iného) priority, ciele a nástroje podpory regionálneho rozvoja podľa typov regiónov, miest a obcí. Je v súlade s politikou súdržnosti Európskej únie v období 2021-2027, v rámci ktorej **Európska komisia zadefinovala 5 hlavných politických cieľov politiky súdržnosti:**

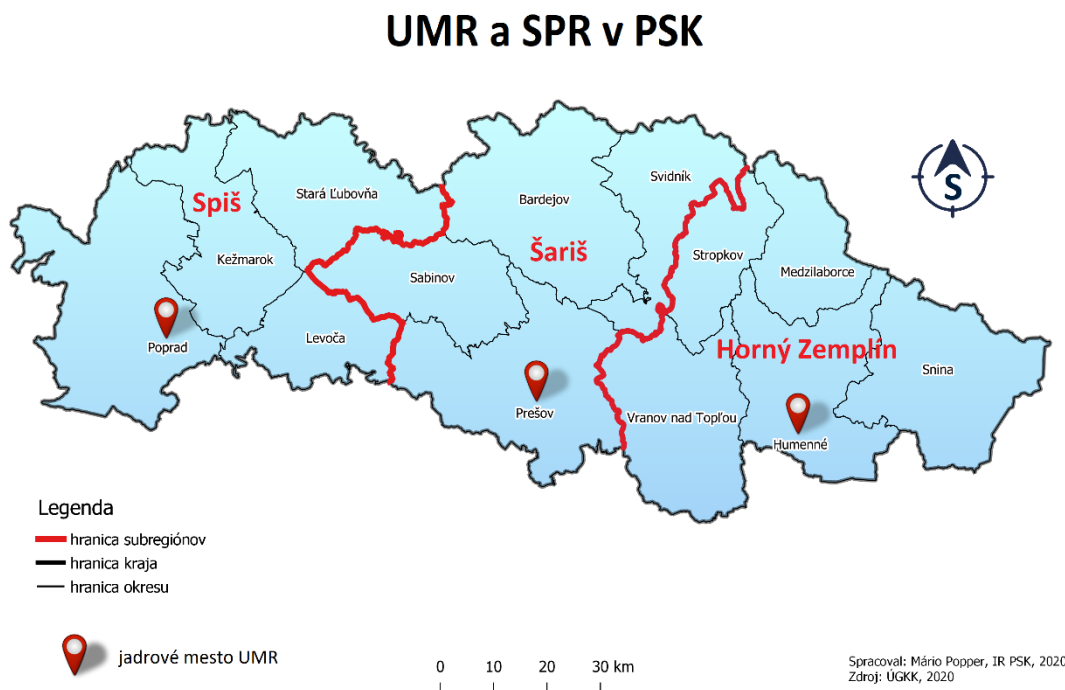
1. *Inteligentnejšia Európa* – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva
2. *Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa*
3. *Prepojenejšia Európa* – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT
4. *Sociálnejšia Európa* – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv
5. *Európa bližšie k občanom* – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

V novom programovom období (2021-2027) nastávajú v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny. Dopusiaľ sa programy rozvoja obcí vypracúvali na úrovni VÚC a na úrovni obcí a miest (pričom obce mali možnosť vypracovať si spoločný program rozvoja obcí). Po novom sa do strategického plánovania pridáva ďalší „medzistupeň“. Tento nový medzistupeň predstavujú tzv. **Strategicko-plánovacie regióny (SPR)**, ktorých hranice zadefinuje príslušný VÚC a schváli ustanovená Rada partnerstva kraja. Pre každý SPR sa následne vypracúva špecifická stratégia, spracovaná vo forme **integrovanej územnej stratégie (IUS)** a obsahujúca špecifické ciele a operácie, vzťahujúce sa len na to-ktoré SPR. Cieľom je zabezpečiť adresnejšie operácie a podporu regiónom na medzistupni medzi regionálnou samosprávou (VÚC) a miestnou samosprávou (obce).

Tretí stupeň strategického plánovania budú stále tvoriť obce a mestá – tým je, samozrejme, ponechaná možnosť vypracovať si svoje vlastné PHSR (ak nevyužijú možnosť vypracovať si svoj PHSR ako súčasť spoločného programu rozvoja obcí). **Obec Haligovce** leží v Prešovskom samosprávnom kraji a v programovom období 2021-2027 je **súčasťou** strategicko-plánovacieho regiónu **SPR Spiš**.

Obrázok 4: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) a územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) na území Prešovského kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027

Zdroj: www-po-kraj.sk

Zmena nastáva v rámci územného rozvoja. **Každý samosprávny kraj** na Slovensku a každé **územie udržateľného mestského rozvoja (UMR)**⁴, zadefinované Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie, si v rámci svojho PHRSR (resp. integrovanej územnej stratégie)⁵ definuje tzv. **Integrované investičné balíčky (resp. integrované projektové balíčky)**. Tie pozostávajú z kľúčových projektov (ktorých realizácia je pre implementáciu daného projektového balíka kľúčová, nosná; bez nej by realizácia celého integrovaného balíka nemala zmysel a investície by neprinesli synergický efekt) a komplementárnych projektových balíkov (ktoré obsahujú indikatívne tematické projektové balíčky). Celý integrovaný projektový balík môže byť financovaný z rôznych zdrojov (napr. EŠIF, Plán obnovy, Fond pre spravodlivú transformáciu, tzv. Nórske fondy, úverové zdroje, vlastné zdroje, dotácie štátu a pod.). Tá časť integrovaného investičného balíka, ktorá bude financovaná len z EŠIF, sa nazýva **Integrovaná územná investícia (IUI, angl. skratka ITI)**.

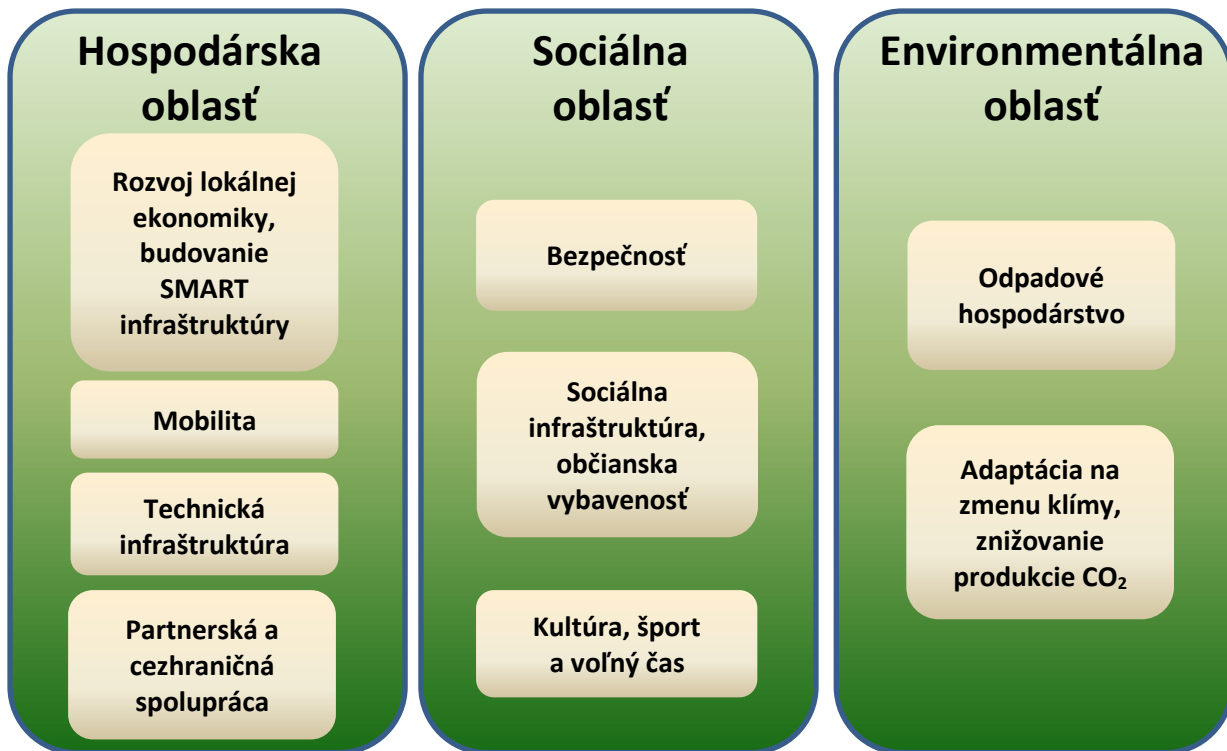
Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už teda nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo-orientovaných projektov (ako tomu bolo doposiaľ). Časť IUI bude schvaľovaná Radou partnerstva daného VÚC (bez potreby vyhlasovania dopytovo-orientovaných výziev; výhodou tohto spôsobu schvaľovania bude, že najprv Rada partnerstva VÚC schváli konkrétny projektový zámer na realizáciu, takže žiadateľ bude mať istotu, že jeho projektový zámer určite získa financie na realizáciu; potom dostane úspešný žiadateľ čas na dopracovanie a dodanie všetkej potrebnej dokumentácie, ako napr. samotná projektová dokumentácia, územné rozhodnutie, stavebné povolenie a pod.; tento prístup môže teda potenciálne ušetriť žiadateľom množstvo financií, úsilia a času – keďže tí nebudú povinní mať pripravenú celú dokumentáciu už v čase podania žiadosti o NFP, ale až po jej schválení) a časť IUI sa bude stále implementovať formou dopytovo-orientovaných výziev, vyhlasovaných štátnymi orgánmi (rovnakým spôsobom ako tomu bolo doteraz).

⁴ nazývané aj „mestská funkčná oblasť“

⁵ v prípade VÚC ide o PHRSR (pričom IUS môže byť integrálnou súčasťou PHRSR kraja alebo samostatnou stratégiou). V prípade území UMR podľa toho, či sa daný UMR rozhodol vypracovať si integrovanú územnú stratégiu vo forme spoločného programu rozvoja obcí na základe § 8a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja alebo ako samostatnú stratégiu

Pre naplnenie strategickvej vízie (pozri predchádzajúcu kapitolu) si teda obec Haligovce stanovila tri hlavné rozvojové oblasti a v rámci nich nasledovné priority:

- A.) **Hospodárska oblasť** – táto prioritná oblasť pozostáva zo 4 priorít: rozvoj lokálnej ekonomiky, budovanie SMART infraštruktúry (podpora malého a stredného podnikania, podpora miestnej hospodárskej základne, zavádzanie inovácií, rozvoj poľnohospodárstva, rozvoj digitalizácie, realizácia SMART riešení, skvalitňovanie verejných služieb), mobilita (rekonštrukcia starých a výstavba nových miestnych komunikácií a chodníkov, mostov a pod.), technická infraštruktúra (vybudovanie technickej vybavenosti obce – vodovod, kanalizácia, ČOV, plyn) a partnerská spolupráca (spolupráca s partnerskými obcami).
- B.) **Sociálna oblasť** – prioritná oblasť pozostávajúca z 3 rozvojových priorít: bezpečnosť (prevencia kriminality, ochrana obyvateľov v núdzi), sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť (skvalitnenie občianskej vybavenosti, rekonštrukcia budov vo vlastníctve obce, podpora sociálnych služieb a komunitného rozvoja) a kultúra, šport a voľný čas (rekonštrukcia a výstavba športových a oddychových zariadení, podpora kultúrnych a športových podujatí a telies).
- C.) **Environmentálna oblasť** – tretia prioritná oblasť pozostáva z 2 rozvojových priorít: odpadové hospodárstvo (podpora triedeného zberu, zvyšovanie úrovne vytriedenia komunálnych odpadov) a adaptácia na zmenu klímy, znižovanie produkcie CO₂ (realizácia zelených a modrých investícií, zvyšovanie biodiverzity, využívanie obnoviteľných zdrojov energie, zvyšovanie energetickej efektívnosti budov).

Prostredníctvom týchto troch prioritných oblastí a definovaných priorít, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení a projektových zámerov, bude obec naplňovať definovanú strategickú víziu rozvoja. Splnením jednotlivých cieľov a stanovených opatrení bude zabezpečovať zvyšovanie kvality života svojich obyvateľov.

Formulár 6 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov

Vízia <i>„Obec Haligovce je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby“</i>			
Hlavný cieľ <i>„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného prostredia obce“</i>			
Prioritná oblasť	Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Strategický cieľ	<i>Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry</i>	<i>Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky spoločenského vyžitia</i>	<i>Zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie</i>
Priority	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj lokálnej ekonomiky, budovanie SMART infraštruktúry • Mobilita • Technická infraštruktúra • Partnerská a cezhraničná spolupráca 	<ul style="list-style-type: none"> • Bezpečnosť • Sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť • Kultúra, šport a voľný čas 	<ul style="list-style-type: none"> • Odpadové hospodárstvo • Adaptácia na zmenu klímy, znižovanie produkcie CO₂
Opatrenia	1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov 1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb 1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry 1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce 1.5 Spolupráca s partnerskými obcami	2.1 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality 2.2 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti 2.3 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít 2.4 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času 2.5 Podpora spoločenského a kultúrneho života	3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov 3.2 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity 3.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE

Zdroj: vlastné spracovanie

C-Programová časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a projektové zámery na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úroveň opatrení a projektových zámerov. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projektové zámery, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Opactrenia a projektové zámery podľa prioritných oblastí

V strategickú časť zadané priority v rámci troch prioritných oblastí (hospodárskej, sociálnej, environmentálnej) obsahujú viaceré opactrenia, pričom každé opactrenie pozostáva z jedného alebo viacerých konkrétnych projektových zámerov. Tie sú plne v súlade s 5 hlavnými politickými cieľmi politiky súdržnosti Európskej únie na programové obdobie 2021-2027. Realizácia projektových zámerov v rámci zadaných opactrení podporí **inteligentnú transformáciu hospodárstva**, napomôže **prechodu na ekologickejšiu nízkouhlíkovú Európu**, posilní **mobilitu a digitalizáciu**, prispeje k budovaniu **sociálnejšej Európy** a posilní **miestny rozvoj** (samozrejme, myslí sa tu realizácia projektových zámerov na území obce – pričom tieto projektové zámery svojim malým dielom napomôžu realizácii systémových zmien v celoslovenskom a európskom meradle).

Všetky projektové zámery, ktoré samospráva plánuje v strednodobom horizonte realizovať, sú uvedené v nasledujúcom formulári. Niektoré projektové zámery sú pritom „zložitejšie“ – budú si vyžadovať napr. spracovanie projektovej dokumentácie, inžinierske činnosti, zapojenie väčšieho počtu osôb do manažmentu takéhoto projektu a pod. Zároveň sú tu však uvedené aj také projektové zámery, ktoré predstavujú spravidla jednoduchšie „činnosti“ (nie je potrebné realizovať ich ako projekt; spravidla ide „jednoduchšie“, menej náročné činnosti). Všetky takéto zámery – či už „jednoduchšie“ alebo „zložitejšie“ – budeme v tejto aj ďalších kapitolách označovať pod rovnakým názvom „**projektový zámer**“.

Všetky projektové zámery, ktoré sú v tomto PHSR zadané, môžu byť realizované v rámci **integrovanej investičnej balíkov**, zadaných či už v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (**PHRSR VÚC Prešov**) alebo v integrovanej územnej stratégii SPR Spiš (**IUS SPR Spiš**); môžu byť taktiež zahrnuté medzi **integrovane investície** (financované z EŠIF).

Formulár 7 (P1): Prehľad opactrení a projektových zámerov podľa oblastí

Prioritná oblasť 1 – HOSPODÁRSKA	
Opactrenie	Projektový zámer
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov	Proj. zámer 1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci <ul style="list-style-type: none"> - príprava pozemkov, budov, priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj existujúcich podnikateľských aktivít - prenájom obecných pozemkov a budov - podpora subjektov lesného hospodárstva a zhodnocovania drevnej hmoty - podpora poľnohospodárskych subjektov

	<p>Proj. zámer 1.1.2: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov - zavádzanie nových produktov, zlepšených procesov, využívanie nových materiálov, zlepšovanie výrobných metód</p>
<p>1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb</p>	<p>Proj. zámer 1.2.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejnú službu - realizácia podporných aktivít pri zavádzaní digitálnych riešení do spoločnosti (napr. v doprave, cestovnom ruchu, odpadovom hospodárstve, vo výrobných procesoch, pri poskytovaní elektronických služieb občanom a pod.)</p> <p>Proj. zámer 1.2.2: Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce - realizácia vzdelávacích aktivít pre zamestnancov pracujúcich v podnikoch a verejnej správe a pre miestnych obyvateľov</p>
<p>1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry</p>	<p>Proj. zámer 1.3.1: Modernizácia miestnych komunikácií - obnova poškodeného povrchu miestnych komunikácií</p> <p>Proj. zámer 1.3.2: Výstavba chodníkov v obci - vybudovanie chodníkov pre peších na miestach, kde to lokálne územno-technické pomery dovoľujú</p> <p>Proj. zámer 1.3.3: Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry - vybudovanie samostatných, od komunikácií stavebne oddelených cyklistických chodníkov - osadenie altánkov, lavičiek, informačných tabúl, nabíjačiek na elektrické bicykle a pod.</p> <p>Proj. zámer 1.3.4: Obnova obecných mostov - rekonštrukcia havarijného stavu 6 ks obecných mostov</p> <p>Proj. zámer 1.3.5: Obnova rigolov - prehĺbenie a vyčistenie rigolov popri komunikáciách v obci - zvýšenie kapacity priepustov</p>

<p>1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce</p>	<p>Proj. zámer 1.4.1: Výstavba vodovodu, kanalizácie a ČOV - realizácia vrtov na získanie zdroja pitnej vody - osadenie vodovodného a kanalizačného potrubia v celej obci - výstavba čističky odpadových vôd a pripojenie kanalizačných vetiev na ČOV</p> <p>Proj. zámer 1.4.2: Plynofikácia obce - osadenie plynového potrubia v celej obci</p>
<p>1.5 Spolupráca s partnerskými obcami</p>	<p>Proj. zámer 1.5.1: Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce - rozvoj spolupráce s partnerskými obcami/mestami</p>
<p>Prioritná oblasť 2 – SOCIÁLNA</p>	
<p>Opatrenie</p>	<p>Projektový zámer</p>
<p>2.1 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality</p>	<p>Proj. zámer 2.1.1: Rozšírenie kamerového systému - osadenie ďalších bezpečnostných kamier za účelom prevencie kriminality a protispoločenského správania v obci, príp. aj monitorovania bezpečnosti cestnej premávky</p> <p>Proj. zámer 2.1.2: Výstavba záchytných bytov pre prípad živeľnej pohromy alebo inej mimoriadnej udalosti - vybudovanie dvoch bytov s kompletnou vybavenosťou pre prípad ubytovania obyvateľov obce, ktorí sa ocitli v náhlej núdzi</p>
<p>2.2 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti</p>	<p>Proj. zámer 2.2.1: Modernizácia interiéru budovy hasičskej zbrojnice - rekonštrukcia rozvodov vody, elektrických rozvodov, úprava omietok, podláh a iné potrebné úpravy</p> <p>Proj. zámer 2.2.2: Modernizácia interiéru budovy obecného úradu a kultúrneho domu - obnova kuchyne, vrátane vybavenia - obstaranie chladiaceho zariadenia (klímy) - rekonštrukcia rozvodov vody, elektrických rozvodov, úprava omietok, podláh a iné potrebné úpravy</p> <p>Proj. zámer 2.2.3: Rekonštrukcia obecných garáží - zateplenie budovy, úprava fasády - rekonštrukcia rozvodov, omietok, podláh a iné potrebné úpravy</p>

<p>2.3 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít</p>	<p>Proj. zámer 2.3.1: V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP - spolupráca obce s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny pri realizácii projektov na úseku aktívnych opatrení trhu práce</p> <p>Proj. zámer 2.3.2: Zriadenie klubu dôchodcov - realizácia krokov, potrebných k zriadeniu dôchodcovského subjektu - zabezpečenie priestorových kapacít pre fungovanie klubu dôchodcov</p> <p>Proj. zámer 2.3.3: Zriadenie denného stacionára - zavedenie novej sociálnej služby denného stacionára pre miestnych obyvateľov, dostupnej priamo v obci</p>
<p>2.4 Skvalitnenie ponuky športového využitia a trávenia voľného času</p>	<p>Proj. zámer 2.4.1: Vybudovanie oddychovej zóny a detských preliezok pri multifunkčnom ihrisku - výstavba altánku, osadenie lavičiek, košov a ďalšieho obecného mobiliáru - vybudovanie exteriérových priestorov na realizáciu športových aktivít</p> <p>Proj. zámer 2.4.2: Vybudovanie oddychovej zóny na futbalovom ihrisku, vrátane zariadenia prípojok na inžinierske siete - výstavba altánku, osadenie lavičiek, košov a ďalšieho obecného mobiliáru - vybudovanie exteriérových priestorov na realizáciu športových aktivít - vybudovanie prípojok na inžinierske siete</p> <p>Proj. zámer 2.4.3: Poskytovanie súčinnosti pre VÚC Prešov pri výstavbe infraštruktúry Park and Ride (P&R) na území obce (odstavná plocha, nabíjacia stanica, altánok,...) - realizácia podporných krokov pre VÚC Prešov pri výstavbe príslušnej infraštruktúry – odstavnej plochy pre automobily, odstavnej plochy pre bicykle, altánku, nabíjacej stanice, mobiliáru a pod.</p>
<p>2.5 Podpora spoločenského a kultúrneho života</p>	<p>Proj. zámer 2.5.1: Podpora kultúrnych a športových podujatí - podpora kultúrnych podujatí - podpora športových podujatí - podpora miestnych kultúrnych a športových telies</p>

Prioritná oblasť 3 – ENVIRONMENTÁLNA	
Opatrenie	Projektový zámer
<p>3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov</p>	<p>Proj. zámer 3.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvýšenie efektivity triedeného zberu odpadov - rozšírenie možností zberu tzv. zeleného biologicky rozložiteľného a kuchynského odpadu z domácností - rozširovanie ponuky triedeného zberu o ďalšie druhy odpadov - implementácia rôznych SMART prvkov za účelom kvalitatívneho zlepšenia nakladania s odpadmi <p>Proj. zámer 3.1.2: Výbudovanie malej kompostárne</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba malej kompostárne (so spracovateľskou kapacitou do 100 ton ročne) s plánovaným zhodnocovaním biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu (vrátane kuchynského odpadu) pochádzajúceho z Haligoviec (tzv. obecné kompostovisko) <p>Proj. zámer 3.1.3: Obstaranie príslušnej komunálnej techniky a zariadení na prevádzku malej kompostárne</p> <ul style="list-style-type: none"> - obstaranie potrebných zariadení na prevádzkovanie malej kompostárne (napr. traktor, nakladač, kontajnery, hygienizačná stanica, ďalšie stroje a príslušenstvo pre nakladanie s BRKO a pod.)
<p>3.2 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity</p>	<p>Proj. zámer 3.2.1: Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov</p> <ul style="list-style-type: none"> - výkon starostlivosti o verejnú zeleň - výsadba novej zelene (stromy, kríky, tráva, kvety a pod.) za účelom rozširovania zelených plôch v intraviláne obce <p>Proj. zámer 3.2.2: Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí</p> <ul style="list-style-type: none"> - v spolupráci rôznymi subjektmi realizácia rôznych ďalších adaptačných opatrení, ako napr. dažďová záhrada, hmyzí hotel, včelia záhrada, vodná fontána, zelené parkovisko a pod.
<p>3.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE</p>	<p>Proj. zámer 3.3.1: Výstavba fotovoltaických elektrární na strechách obecných budov</p> <ul style="list-style-type: none"> - osadenie príslušnej techniky na výrobu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie

	<p>Proj. zámer 3.3.2: Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách</p> <ul style="list-style-type: none">- realizácia ďalších podporných krokov na využívanie OZE a AZE (napr. zateplovanie budov, výmena kotlov a pod.) <p>Proj. zámer 3.3.3: Komplexná obnova budovy bývalých ciest, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti</p> <ul style="list-style-type: none">- výmena poškodenej strešnej krytiny- zateplenie budovy, úprava fasády- výmena otvorových výplní- rekonštrukcia interiérových priestorov (elektroinštalácia, rozvody vody a kúrenia, výmena kotlov, omietky, podlahy)- obstaranie vnútorného vybavenia <p>Proj. zámer 3.3.4: Komplexná obnova budovy na esičku, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti</p> <ul style="list-style-type: none">- výmena poškodenej strešnej krytiny- zateplenie budovy, úprava fasády- výmena otvorových výplní- rekonštrukcia interiérových priestorov (elektroinštalácia, rozvody vody a kúrenia, výmena kotlov, omietky, podlahy)- obstaranie vnútorného vybavenia
--	--

Zdroj: Obecný úrad Haligovce, vlastné spracovanie

Súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov

Súčasťou programovej časti je aj stanovenie ukazovateľov pre hodnotenie PHSR. Ukazovatele výsledkov a dopadov pre PHSR obce sú spracované v nasledujúcom formulári. Rozdelené sú do troch kategórií:

- ukazovatele výstupu – práce, tovary a služby, financované počas realizácie aktivít projektu,
- ukazovatele výsledku – okamžitý efekt realizácie aktivít projektu, príp. služby poskytnuté cieľovej skupine,
- ukazovatele dopadu – dlhodobý efekt vplyvu na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu.

Východiskové hodnoty dopadových ukazovateľov v rámci hodnotenia dopadov pre PHSR obce boli stanovené spravidla ako nulové v roku 2023, cieľové hodnoty boli stanovené pre roky 2026 a 2030.

Formulár 8 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota		Cieľová hodnota	
				2023	2026	2030	
Hospodárska oblasť							
Opatrenie 1.1. - Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov							
Výsledok	Podpora podnikateľa	OcÚ	počet / rok	0	2	4	
Opatrenie 1.2. - Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb							
Výstup	Realizované digitálne riešenia	OcÚ, zamestnávateľa	počet	0	2	4	
Opatrenie 1.3. - Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry							
Výstup	Modernizované miestne komunikácie	OcÚ	súbor objektov	0	0	300	
Výstup	Novo vybudované chodníky	OcÚ	súbor objektov	0	0	1	
Výstup	Novo vybudované cyklistické chodníky	OcÚ	súbor objektov	0	0	1	

Výstup	Vybudovaná doplnková infraštruktúra pri cyklistických chodníkoch	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výstup	Zrekonštruované obecné mosty	OcÚ	počet	0	2	6
Výstup	Obnovené rigoly popri komunikáciách	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Opatrenie 1.4. - Zlepšenie technickej vybavenosti obce						
Výsledok	Vybudovaná vodovodná a kanalizačná sieť	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výstup	Vybudovaná ČOV	OcÚ	objekt	0	0	1
Výsledok	Obyvatelia pripojení na vodovodnú a kanalizačnú sieť	OcÚ	počet	0	0	700
Výstup	Vybudovaná sieť plynu	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Obyvatelia pripojení na plyn	OcÚ	počet	0	0	600
Opatrenie 1.5. - Spolupráca s partnerskými obcami						
Výsledok	Podporené partnerské projekty	OcÚ	počet	0	3	5
Sociálna oblasť						
Opatrenie 2.1. - Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality						
Výstup	Nové kamery monitorujúce verejné priestory	OcÚ	počet	0	5	5
Výsledok	Nižší počet priestupkov	OcÚ, Polícia	%	0	40	40
Výstup	Vybudované záchytné byty pre prípad živej pohromy alebo inej mimoriadnej udalosti	OcÚ	počet	0	2	2
Opatrenie 2.2. - Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti						
Výstup	Modernizovaný interiér hasičskej zbrojnice	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výstup	Modernizovaný interiér obecného úradu a kultúrneho domu	OcÚ	súbor aktivít	0	0	1
Výstup	Zrekonštr. obecné garáže	OcÚ	objekt	0	1	1
Opatrenie 2.3. - Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít						
Výsledok	Osoby zamestnané cez projekty AOTP	OcÚ	počet	0	1	2
Výstup	Zriadený klub dôchodcov	OcÚ	organizácia	0	1	1
Výstup	Prevádzkované služby denného stacionára na území obce	OcÚ	počet služieb	0	1	1

Opatrenie 2.4. - Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času						
Výstup	Vybudovaná oddychová zóna a detské ihrisko pri multifunkčnom ihrisku	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výstup	Vybudovaná oddychová zóna a detské ihrisko pri futbalovom ihrisku	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Zriadené prípojky na inžinierske siete na futbalovom ihrisku	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výstup	Vybudovaná infraštruktúra PŠR na území obce	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Opatrenie 2.5. - Podpora spoločenského a kultúrneho života						
Výsledok	Zrealizované kultúrne a športové podujatia	OcÚ	počet/rok	0	5	8
Výsledok	Podporené subjekty	OcÚ	počet/rok	0	1	2
Environmentálna oblasť						
Opatrenie 3.1. - Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov						
Výsledok	Skvalitnený systém zberu odpadov	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výstup	Vybudovaná kompostáreň na zhodnocovanie BRKO	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Obstaraná technika a zariadenia pre malú kompostáreň	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výsledok	Úroveň vytriedenia odpadov	OcÚ	%	70	80	85
Opatrenie 3.2. - Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity						
Výstup	Revitalizovaná zeleň na verejných priestranstvách	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výstup	Realizované ďalšie adaptačné opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Opatrenie 3.3. - Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE						
Výstup	Osadené fotovoltaické panely na obecných budovách	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výstup	Obnovená budova bývalých ciest	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Obnovená budova na esíčku	OcÚ	objekt	0	1	1
Výsledok	Nižšia spotreba energie v budovách	OcÚ	%	0	30	60

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad Haligovce, vlastné spracovanie

D-Realizačná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- akčný plán,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR.

Akčný plán obce

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností súvisiacich s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektových zámerov. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladanú (odhadovanú) výšku zdrojov na ich realizáciu.

Formulár 9 (R1): Akčný plán

Opatrenie, projektový zámer	Odhadovaný termín realizácie	Financovanie (tis. eur)	Zodpovedný
HOSPODÁRSKA OBLASŤ			
PRIORITA: ROZVOJ LOKÁLNEJ EKONOMIKY, BUDOVANIE SMART INFRAŠTRUKTÚRY			
Opatrenie 1.1: Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov			
<i>Proj. zámer 1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci</i>	od 2023 priebežne	2,00	obec
<i>Proj. zámer 1.1.2: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov</i>	od 2023 priebežne	1,00	obec, firmy
Opatrenie 1.2: Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb			
<i>Proj. zámer 1.2.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejnú službu</i>	od 2023 priebežne	2,00	obec, firmy
<i>Proj. zámer 1.2.2: Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce</i>	od 2023 priebežne	1,00	obec
PRIORITA: MOBILITA			
Opatrenie 1.3: Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
<i>Proj. zámer 1.3.1: Modernizácia miestnych komunikácií</i>	2025-2027	150,00	obec
<i>Proj. zámer 1.3.2: Výstavba chodníkov v obci</i>	2024-2028	50,00	obec
<i>Proj. zámer 1.3.3: Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry</i>	2025-2029	450,00	obec, VÚC
<i>Proj. zámer 1.3.4: Obnova obecných mostov</i>	2024-2030	250,00	obec
<i>Proj. zámer 1.3.5: Obnova rigolov</i>	2025-2026	60,00	obec

PRIORITA: TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA			
Opatrenie 1.4: Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
<i>Proj. zámer 1.4.1: Výstavba vodovodu, kanalizácie a ČOV</i>	2023-2030	2 000,00	obec, PVPS, a.s.
<i>Proj. zámer 1.4.2: Plynofikácia obce</i>	2023-2030	800,00	obec, SPP, a.s.
PRIORITA: PARTNERSKÁ A CEZHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA			
Opatrenie 1.5: Spolupráca s partnerskými obcami			
<i>Proj. zámer 1.5.1: Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce</i>	od 2023 priebežne	4,00	obec
SOCIÁLNA OBLASŤ			
PRIORITA: BEZPEČNOSŤ			
Opatrenie 2.1: Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality			
<i>Proj. zámer 2.1.1: Rozšírenie kamerového systému</i>	2027-2028	20,00	obec
<i>Proj. zámer 2.1.2: Výstavba záchytných bytov pre prípad živelnej pohromy alebo inej mimoriadnej udalosti</i>	2024-2026	200,00	obec
PRIORITA: SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA, OBČIANSKA VYBAVENOSŤ			
Opatrenie 2.2: Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti			
<i>Proj. zámer 2.2.1: Modernizácia interiéru budovy hasičskej zbrojnice</i>	2025	50,00	obec, DHZ
<i>Proj. zámer 2.2.2: Modernizácia interiéru budovy obecného úradu a kultúrneho domu</i>	2025-2027	250,00	obec
<i>Proj. zámer 2.2.3: Rekonštrukcia obecných garáží</i>	2026	40,00	obec
Opatrenie 2.3: Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít			
<i>Proj. zámer 2.3.1: V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP</i>	od 2023 priebežne	8,00	obec, UPSVaR
<i>Proj. zámer 2.3.2: Zriadenie klubu dôchodcov</i>	2024	5,00	obec
<i>Proj. zámer 2.3.3: Zriadenie denného stacionára</i>	2024	5,00	obec
PRIORITA: KULTÚRA, ŠPORT A VOĽNÝ ČAS			
Opatrenie 2.4: Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času			
<i>Proj. zámer 2.4.1: Vybudovanie oddychovej zóny a detských preliezok pri multifunkčnom ihrisku</i>	2026-2028	40,00	obec
<i>Proj. zámer 2.4.2: Vybudovanie oddychovej zóny na futbalovom ihrisku, vrátane zriadenia prípojok na inžinierske siete</i>	2024-2026	90,00	obec
<i>Proj. zámer 2.4.3: Poskytovanie súčinnosti pre VÚC Prešov pri výstavbe infraštruktúry Park and Ride (P&R) na území obce (odstavňá plocha, nabíjacia stanica, altánok,...)</i>	2024-2026	60,00	VÚC
Opatrenie 2.5: Podpora spoločenského a kultúrneho života			
<i>Proj. zámer 2.5.1: Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies</i>	od 2023 priebežne	40,00	obec

ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ			
PRIORITA: ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO			
Opatrenie 3.1: Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov			
Proj. zámer 3.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve	2024-2025	5,00	obec
Proj. zámer 3.1.2: Vybudovanie malej kompostárne	2024-2025	120,00	obec
Proj. zámer 3.1.3: Obstaranie príslušnej komunálnej techniky a zariadení na prevádzku malej kompostárne	2023-2024	70,00	obec
PRIORITA: ADAPTÁCIA NA ZMENU KLÍMY, ZNIŽOVANIE PRODUKCIE CO₂			
Opatrenie 3.2: Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity			
Proj. zámer 3.2.1: Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov	2024-2030	100,00	obec
Proj. zámer 3.2.2: Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí	2025-2028	50,00	obec
Opatrenie 3.3: Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE			
Proj. zámer 3.3.1: Výstavba fotovoltaických elektrární na strechách obecných budov	2024-2027	100,00	obec
Proj. zámer 3.3.2: Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách	2024-2030	80,00	obec
Proj. zámer 3.3.3: Komplexná obnova budovy bývalých ciest, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	2026-2027	300,00	obec
Proj. zámer 3.3.4: Komplexná obnova budovy na esičku, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	2025-2026	250,00	obec

Zdroj: vlastné spracovanie

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektových zámerov si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto zámery uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projektové zámery bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi, príp. špecializovanými firmami.

V systéme riadenia a implementácie PHSR je **Riadiacim orgánom** na úrovni obce obecný úrad prostredníctvom starostu obce. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Obecné zastupiteľstvo plní úlohu **Monitorovacieho výboru**. **Orgánom auditu** je hlavný kontrolór a príslušná komisia OcZ, ak je zriadená. Funkciu **Platobného orgánu** vykonáva ekonomické oddelenie OcÚ a príslušné oddelenia OcÚ plnia funkciu **Sprostredkovateľského orgánu**. PHSR ako aj všetky jeho zmeny a doplnky schvaľuje obecné zastupiteľstvo (Inštitút priestorového plánovania, 2016).

Samospráva bude raz ročne získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Obecné zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR berie na vedomie návrh strategickej časti dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou obecného zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Obecné zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z EŠIF) alebo v rámci komunikácie medzi obcou a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, príp. budú organizované úvodné a záverečné konferencie, semináre, workshopy, rôzne informačné stretnutia a pod.

V podmienkach obce prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jej volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová stránka obce. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä obecný rozhlas, úradnú tabuľu a osobné podanie. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude raz ročne (do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu, kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených vo Formulári P2 – ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektu. Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF. Za prípravu monitorovacej správy konkrétneho projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej správy PHSR bude zodpovedať samospráva obce – či už prostredníctvom starostu obce, hlavného kontrolóra, poslancov, zamestnancov obecného úradu, príp. inej poverenej osoby.

Formulár 10 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR počas jeho platnosti 2023-2030		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania / periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2025	podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2026	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2023-2030	na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

Zdroj: vlastné spracovanie

E-Finančná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, projektových zámerov za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektových zámerov.

Indikatívny finančný plán

Výška potrebných finančných prostriedkov je v tomto PHSR uvedená pri jednotlivých projektových zámeroch a opatreniach. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť predpokladanú sumu, potrebnú na realizáciu projektového zámeru. Navyše, táto suma sa ešte mení po realizácii verejného obstarávania. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých projektových zámerov sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj obce. Niektoré projektové zábery sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Potenciálne zdroje, ktoré sa samospráva môže snažiť získať na realizáciu opatrení a projektových zámerov, uvedených v tomto PHSR, sú najmä:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB, ...),
- financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny – AOTP...),
- rozpočet samosprávneho kraja,
- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- Svetová banka,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- vlastné zdroje (rozpočet obce).

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného PHSR je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Formulár 11 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Oblasť	rok								Spolu (tis. €)
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Hospodárska	2,90	72,50	468,70	253,90	1 190,10	844,70	649,50	287,70	3 770,00
Sociálna	3,00	122,00	265,00	249,00	109,00	30,00	16,00	14,00	808,00
Environmentálna	5,00	171,00	234,00	363,00	196,00	49,00	39,00	23,00	1 080,00
SPOLU (tis. €)	10,90	365,50	967,70	865,90	1 495,10	923,70	704,50	324,70	5 658,00

Zdroj: vlastné spracovanie

Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Financovanie jednotlivých projektových zámerov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje obce, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.

Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektových zámerov. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie k tomu-ktorému projektovému zámeru (ak relevantné) a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár 12 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie (tis. eur)								
Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje	Iné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu		
Opatrenie 1.1	3,00		2,00		1,00	3,00		
Opatrenie 1.2	3,00		2,00		1,00	3,00		
Opatrenie 1.3	960,00	765,00	90,00	40,00	65,00	960,00		
Opatrenie 1.4	2 800,00	1 700,00	200,00		100,00	2 000,00	800,00	
Opatrenie 1.5	4,00			2,00	2,00	4,00		
Opatrenie 2.1	220,00	170,00	39,00		11,00	220,00		
Opatrenie 2.2	340,00	289,00	34,00		17,00	340,00		
Opatrenie 2.3	18,00		6,00		12,00	18,00		
Opatrenie 2.4	190,00	59,00	8,00	70,00	18,00	155,00	35,00	
Opatrenie 2.5	40,00			10,00	30,00	40,00		
Opatrenie 3.1	200,00	165,75	19,50		14,75	200,00		
Opatrenie 3.2	150,00	127,50	15,00		7,50	150,00		
Opatrenie 3.3	730,00	620,50	73,00		36,50	730,00		
SPOLU	5 658,00	3 896,75	488,50	122,00	315,75	4 823,00	835,00	0,00

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Finančný rámec na realizáciu PHSR pre potreby súhrnného prehľadu plánovaných projektových zámerov je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia a projektové zábery PHSR na celé jeho obdobie. Obsahuje podrobné členenie predpokladaných finančných zdrojov, potrebných na realizáciu jednotlivých projektových zámerov.

Formulár 13 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR

Číslo opatrenia	Kód a názov projektového zámeru	Klasifikácia stavieb - trieda	Hlavný ukazovateľ-výsledku, dopadu	Termín začatia a ukončenia realizácie projekt. zámeru	RN Spolu (tis. eur)	Verejné zdroje celkom	Verejné zdroje		Súkromné zdroje	Úverové zdroje	EIB príspevok (informatívne)	Iné zdroje
				rok			a=b+e+f+g+h	b=c+d				
I. Hospodárska oblasť					3 770,00 €	2 970,00 €	505,00 €	2 465,00 €	800,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 1.1	1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2023-2030	2,00 €	2,00 €	2,00 €					
	1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2023-2030	1,00 €	1,00 €	1,00 €					
Opat. 1.2	1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2023-2030	2,00 €	2,00 €	2,00 €					
	1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce		zvýšená zamestnanosť obyvateľstva	2023-2030	1,00 €	1,00 €	1,00 €					
Opat. 1.3	1.3.1 Modernizácia miestnych komunikácií	2112 - Miestne komunikácie	zabezpečený kvalitný prístup k domom a bytom; zvýšená bezpečnosť chodcov	2025-2027	150,00 €	150,00 €	22,50 €	127,50 €				

	1.3.2 Výstavba chodníkov v obci	2112 - Miestne komunikácie	zvýšená bezpečnosť chodcov	2024-2028	50,00 €	50,00 €	7,50 €	42,50 €				
	1.3.3 Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry	2112 - Miestne komunikácie	vyšší počet turistov v obci; lepšie zdravie obyvateľov	2025-2029	450,00 €	450,00 €	67,50 €	382,50 €				
	1.3.4 Obnova obecných mostov	2112 - Miestne komunikácie	vyššia bezpečnosť miestnych komunikácií	2024-2030	250,00 €	250,00 €	37,50 €	212,50 €				
	1.3.5 Obnova rigolov	2112 - Miestne komunikácie	kvalitnejšie odvádzanie dažďovej vody z územia obce	2025-2026	60,00 €	60,00 €	60,00 €					
Opat. 1.4	1.4.1 Výstavba vodovodu, kanalizácie a ČOV	2222 - Miestne potrubné rozvody vody	novovo vybudovaná vodovodná a kanalizačná sieť v obci, vrátane ČOV; čistejšie životné prostredie; lepšie zdravie obyvateľov	2023-2030	2 000,00 €	2 000,00 €	300,00 €	1 700,00 €				
	1.4.2 Plynofikácia obce	2221 - Miestne plynovody	dostupný ďalší zdroj na vykurovanie budov	2023-2030	800,00 €	0,00 €			800,00 €			
Opat. 1.5	1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce		3 podporené partnerské projekty	2023-2030	4,00 €	4,00 €	4,00 €					
II. Sociálna oblasť					808,00 €	773,00 €	314,00 €	459,00 €	35,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 2.1	2.1.1 Rozšírenie kamerového systému	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	5 nových kamier	2027-2028	20,00 €	20,00 €	20,00 €					

	2.1.2 Výstavba záchytných bytov pre prípad živelnej pohromy alebo inej mimoriadnej udalosti	1121 - Dvojbytové budovy	2 nové záchytné byty	2024-2026	200,00 €	200,00 €	30,00 €	170,00 €				
Opat. 2.2	2.2.1 Modernizácia interiéru budovy hasičskej zbrojnice	1274 - Ostatné budovy, i.n.	kvalitné podmienky pre výkon hasičskej činnosti	2025	50,00 €	50,00 €	7,50 €	42,50 €				
	2.2.2 Modernizácia interiéru budovy obecného úradu a kultúrneho domu		kvalitné priestory pre poskytovanie verejných služieb a organizáciu kultúrno-spoločenských podujatí	2025-2027	250,00 €	250,00 €	37,50 €	212,50 €				
	2.2.3 Rekonštrukcia obecných garáží	1242 - Garážové budovy	nižšia spotreba energie na prevádzku	2026	40,00 €	40,00 €	6,00 €	34,00 €				
Opat. 2.3	2.3.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP		2 zamestnané osoby	2023-2030	8,00 €	8,00 €	8,00 €					
	2.3.2 Zriadenie klubu dôchodcov		vytvorené vhodné podmienky pre zapojenie dôchodcov do života obce	2024	5,00 €	5,00 €	5,00 €					
	2.3.3 Zriadenie denného stacionára	1264 - Nemocničné budovy a zdravotnícke zariadenia	vytvorené vhodné podmienky pre zapojenie dôchodcov do života obce	2024	5,00 €	5,00 €	5,00 €					
Opat. 2.4	2.4.1 Vybudovanie oddychovej zóny a detských preliezok pri multifunkčnom ihrisku	2412 - Ostatné športové a rekreačné stavby	verejnosť realizujúca športové a voľnočasové aktivity	2026-2028	40,00 €	25,00 €	25,00 €	15,00 €				

	2.4.2 Vybudovanie oddychovej zóny na futbalovom ihrisku, vrátane zriadenia prípojok na inžinierske siete	2412 - Ostatné športové a rekreačné stavby	verejnosť realizujúca športové a voľnočasové aktivity	2024-2026	90,00 €	70,00 €	70,00 €		20,00 €			
	2.4.3 Poskytovanie súčinnosti pre VÚC Prešov pri výstavbe infraštruktúry Park and Ride (P&R) na území obce (odstavňá plocha, nabíjacia stanica, altánok,...)	2412 - Ostatné športové a rekreačné stavby	verejnosť realizujúca športové a voľnočasové aktivity	2024-2026	60,00 €	60,00 €	60,00 €					
Opat. 2.5	2.5.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies		kultúrne a športové podujatia konané na území obce	2023-2030	40,00 €	40,00 €	40,00 €					
III. Environmentálna oblasť					1 080,00 €	1 080,00 €	332,00 €	748,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 3.1	3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve		skvalitnený systém triedeného zberu, vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2024-2025	5,00 €	5,00 €	5,00 €					
	3.1.2 Vybudovanie malej kompostárne	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	vyššia úroveň vytriedenia odpadov; nižší objem BRKO ukladaných na skládky odpadov	2024-2025	120,00 €	120,00 €	120,00 €					
	3.1.3 Obstaranie príslušnej komunálnej techniky a zariadení na prevádzku malej kompostárne	2421 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	lepšie podmienky pre nakladanie s odpadmi	2023-2024	75,00 €	75,00 €	75,00 €					

Opat. 3.2	3.2.1 Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov		kvalitnejšia zeleň	2024-2030	100,00 €	100,00 €	15,00 €	85,00 €				
	3.2.2 Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí		realizované dodatočné adaptačné opatrenia	2025-2028	50,00 €	50,00 €	7,50 €	42,50 €				
Opat. 3.3	3.3.1 Výstavba fotovoltaických elektrární na strechách obecných budov		vyšší podiel elektrickej energie získanej z OZE	2024-2027	100,00 €	100,00 €	15,00 €	85,00 €				
	3.3.2 Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách		vyšší podiel elektrickej energie získanej z OZE	2024-2030	80,00 €	80,00 €	12,00 €	68,00 €				
	3.3.3 Komplexná obnova budovy bývalých ciest, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	1274 - Ostatné budovy, i.n.	kvalitné priestory pre organizáciu kultúrno-spoločenských podujatí	2026-2027	300,00 €	300,00 €	45,00 €	255,00 €				
	3.3.4 Komplexná obnova budovy na esíčku, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	1230 - Budovy pre obchod a služby	kvalitné priestory pre poskytovanie verejných služieb	2025-2026	250,00 €	250,00 €	37,50 €	212,50 €				
Celkom					5 658,00 €	4 823,00 €	1 151,00 €	3 672,00 €	835,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Zdroj: Obecný úrad Haligovce, vlastné spracovanie

System hodnotenia a zaradovania projektových zamerov do financovania

Dôležitým momentom v procese realizácie PHSR bude schvaľovanie financovania jednotlivých projektových zamerov obecným zastupiteľstvom. Pri ich výbere bude preto nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam či už z legislatívneho hľadiska alebo vo vzťahu k rozvoju obce.

Nasledujúca hodnotiacia tabuľka pre výber projektových zamerov je upravená pre potreby obce. Najvyššiu prioritu (úroveň dôležitosti) majú projektové zámery, ktorých realizácia vyplýva priamo z legislatívy a projektové zámery, ktoré budú riešiť výrazne naliehavú havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Kategória s vysokou prioritou zahŕňa projektové zámery s oporou vo VZN obce, projektové zámery Miestnej akčnej skupiny, oblastnej organizácie cestovného ruchu, projektové zámery s vydaným právoplatným stavebným povolením (príp. aj projektové zámery s ukončeným procesom verejného obstarávania), projektové zámery, na ktoré sa dajú získať zdroje z EŠIF a/alebo ich realizácia je zároveň nutná pre rozvoj obce a projektové zámery, ktoré majú vysokú podporu u obyvateľstva. Kategória so strednou úrovňou dôležitosti obsahuje tie projektové zámery, ktoré majú možnosť byť spolufinancované z európskych štrukturálnych a investičných fondov a/alebo ich realizácia je zároveň vhodná pre rozvoj obce. Kategóriu 4 a 5 predstavujú projektové zámery nachádzajúce sa vo fáze úvah (bez spracovania prvotných analýz, projektovej dokumentácie, stavebného povolenia a pod.).

Formulár 14 (F3): Hodnotiacia tabuľka pre výber projektových zamerov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)	Projektové zámery
1	Najvyššia	a) projektové zámery vyplývajúce zo zákona alebo legislatívy EÚ b) projektové zámery riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu	1.3.4; 1.4.1;
2	Vysoká	a) projektové zámery s oporou vo VZN obce b) projektové zámery s právoplatným stavebným povolením c) projektové zámery MAS d) projektové zámery OOCR e) projektové zámery miestnych rozvojových organizácií f) projektové zámery s vysokou podporou obyvateľov g) projektové zámery s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projektové zámery, ktorých realizácia je pre rozvoj obce nutná	1.3.1; 1.3.2; 1.3.3; 2.1.2; 2.2.2; 2.3.2; 2.3.3; 2.4.1; 2.4.2; 2.4.3; 2.5.1; 3.1.1; 3.1.2; 3.1.3; 3.2.1; 3.2.2; 3.3.1; 3.3.2; 3.3.4;
3	Stredná	projektové zámery s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projektové zámery, ktorých realizácia je pre rozvoj obce vhodná	1.1.2; 1.2.1; 1.2.2; 1.3.5; 1.5.1; 2.1.1; 2.2.1; 2.2.3; 2.3.1; 3.3.3;
4	Nízka	projektové zámery v štádiu zamerov / úvah	1.1.1; 1.4.2;
5	Najnižšia	ostatné	

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver

Formulár 15 (Z1): Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	<p>Názov dokumentu: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Haligovce na roky 2023-2030</p> <p>Štruktúra dokumentu: dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, podľa Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, vydanéj Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, január 2020, Metodiky na spracovanie Programu rozvoja obce, vydanéj Inštitútom priestorového plánovania, september 2016 a podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydanéj Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015.</p>
Spracovanie	<p>Forma a obdobie spracovania: spracovanie PHSR vykonala obec v partnerstve s externým odborníkom, ktorý koordinoval proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov. Dokument bol spracovaný v lete 2023.</p> <p>Riadiaci tím: riadiaci tím pozostával z 2 členov a v procese spracovania mal 2 pracovné zasadania.</p> <p>Účasť verejnosti a komunikácia s ňou: verejnosť participovala na procese spracovania PHSR prostredníctvom prieskumu názorov.</p> <p>Autor dokumentu: RNDr. Radomír Babiak, PhD.; www.dokumentypreobce.sk</p> <p>Náklady na spracovanie: z rozpočtu obce.</p>
Prerokovanie	<p>Prerokovanie v orgánoch samosprávy dňa: 08.12.2023.</p>
Schválenie	<p>Návrh na uznesenie zastupiteľstva: „Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Haligovce na roky 2023-2030“.</p>

Zdroj: vlastné spracovanie

Prílohy

Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

Bazálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska (www.beiss.sk)

Inštitút priestorového plánovania (2016): *Stručná metodika spracovania Programu rozvoja obce a Spoločného programu rozvoja obcí*. Bratislava: september 2016.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001

MDVRR (2015): *Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC*. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.

PHRSR Prešovského samosprávneho kraja 2021-2030

MŽP (2018): *Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy*. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia, aktualizácia 2018.

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (2020): *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. Bratislava: január 2020.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030

Weisová, D., Bernátová, M. (2012): *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.

Zákon č. 389/1990 Zb. o obecnom zriadení

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti

Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Internetové zdroje:

census2011.statistics.sk

datacube.statistics.sk

datacube.statistics.sk/SODB/

<http://cp.atlas.sk>

<http://envirozataze.enviroportal.sk>

<http://uzemia.enviroportal.sk>

<https://gis.nlcsk.org/islhp/#lesnictvo>

statdat.statistics.sk

www.beiss.sk

www.cdb.sk

www.ives.minv.sk/heraldreg

www.maps.google.com

www.minv.sk

www.orsr.sk

www.pamiatky.sk

www.registeruz.sk

www.scitanie.sk

www.statistics.sk

www.zrsr.sk

Zoznam skratiek použitých v PHSR

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	NFP	Nenávratný finančný príspevok
AZE	Alternatívne zdroje energie	NN	Nízke napätie
b.j.	Bytové jednotky	NPR	Národná prírodná rezervácia
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	OcÚ	Obecný úrad
CDB	Cestná databanka	o. i.	Okrem iného
CLLD	Community-led Local Development (Miestny rozvoj vedený komunitou)	OOCR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
CR	Cestovný ruch	OZE	Obnoviteľné zdroje energie
ČOV	Čistička odpadových vôd	PA	Povodňová aktivita
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor	PP	Prírodná pamiatka
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	PR	Prírodná rezervácia
EIB	Európska investičná banka	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce	PSK	Prešovský samosprávny kraj
ha	Hektár	SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
IBV	Individuálna bytová výstavba	SPR	Strategicko-plánovací región
IUI	Integrovaná územná investícia	ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
MAS	Miestna akčná skupina	ÚSES	Územný systém ekologickej stability
MOK	Maloobjemový kontajner	TTP	Trvalé trávne porasty
MRK	Marginalizované rómske komunity	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
MSP	Malí a strední podnikatelia	VÚC	Vyšší územný celok
MŽP	Ministerstvo životného prostredia	VZN	Všeobecne záväzné nariadenie

Zoznam máp, tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov

Mapy

Mapa 1: Poloha obce Haligovce - širšie vzťahy	3
Mapa 2: Poloha obce Haligovce voči susediacim obciam	4

Tabuľky

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov	12
Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát.....	13
Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva.....	15
Tabuľka 4: Vývoj priemerného veku obyvateľstva	19
Tabuľka 5: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín.....	19
Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti	20
Tabuľka 7: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania.....	20
Tabuľka 8: Vývoj nezamestnanosti v obci	22
Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022	22
Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2022	24
Tabuľka 11: Počet domov podľa typu domu	24
Tabuľka 12: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky	25
Tabuľka 13: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému	25
Tabuľka 14: Byty podľa obytných miestností	25
Tabuľka 15: Domy podľa obdobia výstavby	25
Tabuľka 16: Vybavenie technickou infraštruktúrou.....	26
Tabuľka 17: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2023)	27
Tabuľka 18: Infraštruktúra kultúry a športu.....	28
Tabuľka 19: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb.....	28
Tabuľka 20: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2022; v ha)	29

Grafy

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Haligovce.....	16
Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022.....	17
Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022	17
Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022.....	18
Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2022	19
Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	21
Graf 7: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2022	22
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2022	23

Obrázky

Obrázok 1: Finančné zdravie obce Haligovce	31
Obrázok 2: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 - 2027	34
Obrázok 3: Prehľad finančných zdrojov Programu Slovensko na obdobie 2021 - 2027	34
Obrázok 4: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) a územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) na území Prešovského kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027	41

Formuláre

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR	8
Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR	9
Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu	9
Formulár 4 (A8): STEEP analýza	35
Formulár 5 (A10): SWOT analýza.....	36
Formulár 6 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov.....	44
Formulár 7 (P1): Prehľad opatrení a projektových zámerov podľa oblastí.....	46
Formulár 8 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR.....	52
Formulár 9 (R1): Akčný plán	56
Formulár 10 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania	60
Formulár 11 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia	62
Formulár 12 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica.....	63
Formulár 13 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR.....	64
Formulár 14 (F3): Hodnotiaci tabuľka pre výber projektových zámerov	69
Formulár 15 (Z1): Schválenie PHSR	70